

20

11

ನಾರದಭಕ್ತಿಸೂತ್ರಂ

ಕರ್ಣಾಟಕ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ

ರಿಜೈರ್ಡ್ ಆ|| ಕೆಮಿಷನರ್

ಮೆ|| ಎಂ. ಎ. ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ

ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

—೦—

ದ್ವಿತೀಯಮುದ್ರಣ-ಸಂಸ್ಕೃತ

1916.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಕ್ಯಾನ್ಸೆಲ್ಡ್ ಟ್ರಾಂಚ್ ಮುದ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಕೃಯ ೨ ಆಣೆ]

[Price 2 As.

Copy Right Registered.

ನಾರದಭಕ್ತಿಸೂತ್ರಂ

ಕರ್ಣಾಟಕ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ

ರಿಬೈಡ್ ಆ|| ಕಮಿಷನರ್

ಮೊ|| ಎಂ. ಎ. ತಿರುಮಲಾಚಾರ್ಯರಿಂದ

ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

—೦—

ದ್ವಿತೀಯಮುದ್ರಣ-ಸಂಸ್ಕೃತ

1916.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಕ್ಯಾಕ್ಸ್ಟರ್ ಪ್ರಾಂಚ್ ಮುದ್ರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು

ಕೃಯ ೨ ಆಣೆ ೧

[Price 2 As.

Copy Right Registered.

ಶ್ರೀಃ.
ಅವತಾರಿಕೆ.

—೦—

* ವಂದೇ ಗುರುಣಾಂ ಚರಣಾರವಿಂದೇ ಸಂದರ್ಶಿತ
ಸ್ವಾತ್ಮಸುಖಾವಬೋಧೇ । ಜನಸ್ಯ ಯೇ ಜಾಂಗಲಿಕಾಯ
ಮಾನೇ ಸಂಸಾರಹಾಲಾಹಲಮೋಹಶಾಂತ್ಯೈಃ ॥

† ಕೃಷ್ಣೋ ರಕ್ಷತು ನೋ ಜಗತ್ರಯಗುರುಃ ಕೃಷ್ಣಂ
ನಮಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ । ಕೃಷ್ಣೇನಾಮರಶತ್ರವೋ ವಿದಿಹತಾಃ
ಕೃಷ್ಣಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ॥ ಕೃಷ್ಣಾದೇವ ಸಮುತ್ಥಿತಂ ಜಗ
ದಿದಂ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ದಾಸೋನ್ಮೂಹಂ । ಕೃಷ್ಣೇ ತಿಷ್ಠತಿ ಸರ್ವ
ಮೇತದಖಿಲಂ ಹೇ ಕೃಷ್ಣ ರಕ್ಷಸ್ವ ಮಾಂ ॥

* ಜನರ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ವಿಷಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯರಂತಿರುವ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಞಾನ
ವನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಗುರುವರ್ಯರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ವಂದನೆ ಮಾಡುವೆನು.

† ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಗುರುವಾದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಮಿಯು
ನಮ್ಮನ್ನ ರಕ್ಷಿಸಲಿ; ನಾನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ವಂದಿಸುವೆನು;
ಯಾವ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಸಂಹಾರ
ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರೋ ಅಂಥ ಕೃಷ್ಣನಿಗೋಸ್ಕರ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಈ ಲೋ
ಕವು ಕೃಷ್ಣನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಯಿತು; ನಾನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದಾಸನಾಗಿರು
ವೆನು; ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ; ಎಲೈ
ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದ
ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಇದು ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕರ್ಮ
ಫಲದಿಂದಂಟಾಗಿರುವುದು. ಇಂಥ ಉತ್ತಮಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದ
ಮೇಲೆ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ತಾಪತ್ರಯವ
ನ್ನನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನು
ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಗಲೇ ಮಾಡ
ಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವು ; ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ಇಹ ಚೇದವೇದೀದಥ ಸತ್ಯಮಸ್ತಿ ನ ಚೇದಿಹಾವೇದೀನ್ಮ
ಹತೀ ವಿನಷ್ಟಃ | ಭೂತೇಷು ಭೂತೇಷು ವಿಚಿಂತ್ಯ ಧೀರಾಃ
ಪ್ರೇತ್ಯಾಸ್ಥಾಲ್ಲೋಕಾದಮೃತಾಭವಂತಿ ||

ಕೇನೋಪನಿಷತ್ II. ೫

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತವನಾದರೆ ಸತ್ಯ
ಸ್ವರೂಪನಾಗುವನು ; ಅಷ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ನಷ್ಟಪಡು
ವನು ; ಇದುದರಿಂದ ತಿಳಿದವರು ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರ
ಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು.

ಇಹ ಚೇದಶಕದ್ಬೋದ್ಧ೦ ಪ್ರಾಕೃರೀರಸ್ಯ ವಿಸ್ರಸಃ |

ತತಸ್ಸರ್ಗೇಷು ಲೋಕೇಷು ಶರೀರತ್ವಾಯ ಕಲ್ಪತೇ ||

ಕಲೋಪನಿಷತ್ II. ೬, ೪.

ಶರೀರದ ನಾಶಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯ
ಲು ಅಶಕ್ತನಾದರೆ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ
ಹೊಂದುವನು.

ವರ್ಷಾರ್ಥಮಪ್ಪಾ ಪ್ರಯತೇತ ಮಾರ್ಸಾ ನಿಶಾರ್ಥ
ಮಾರ್ಧಂ ದಿವಸಂ ಯತೇತ | ವಾರ್ಧಕ್ಯಹೇತೋರ್ವಯಸಾ
ನವೇನ ಪರತ್ರಹೇತೋರಿಹ ಜನ್ಮನಾ ಚ ||

ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಟು ತಿಂಗಳು
ದುಡಿಯಬೇಕು; ರಾತ್ರಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಗಲು ಕಷ್ಟ
ಪಡಬೇಕು; ಮುಷ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಖಪಡಲೋಸುಗ ಪ್ರಾಯವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯ
ತ್ನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು; ಮೋಕ್ಷಾನಂದವನ್ನು ಕೊಂದುವ
ಸುಖವಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂಬ ಜ್ಞಾನಕೂಡ ಜನರಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ
ವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರೇಷು ಕಶ್ಚಿದ್ಯತತಿ ಸಿದ್ಧಯೇ

ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತಾ [VIII.-೨೧]

ಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ಅವನೋ ಒಬ್ಬನು ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ
ಸುವನು.

ಇಂಥವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡ
ವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಧೃಢಮನಸ್ಕ
ನಾಗಿರುವನು. ಈ ವಿಧವಾದ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ದೈವೀಸಂಪತ್ತೆಂದೂ, ಇದಕ್ಕೆ
ನಿರುದ್ಧವಾದ ಆಜರಣೆಗೆ ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ದೈವೀ
ಸಂಪತ್ತು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೂ, ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತು ಬಂಧನಕ್ಕೂ
ಕಾರಣವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿರುವುದು. ಸರ್ವವೇದಾಂತಸಾರಸಂಗ್ರಹ
ರೂಪವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ

ಈ ವಿಷಯವು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಅಧ್ಯಾಯದ ೨೦ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧೃತವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನುವಾಚ.

ಅಭಯಂ ಸತ್ಯಸಂಶುದ್ಧಿಃ ಜ್ಞಾನಯೋಗವ್ಯವಸ್ಥಿತೀ |
 ದಾನಂ ದಮಶ್ಚ ಯಜ್ಞಶ್ಚ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸ್ತಪ ಆರ್ಜವಂ || ೧ ||
 ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧಸತ್ಯಗತ್ಯಾಂತಿರಪೈತುನಂ |
 ದಯಾಭೂತೇಷ್ವಲೋಲುಪ್ತ್ವಂ ಮಾದರ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀರಚಾವಶಂ ||
 ತೇಜಃ ಹ್ವನಾ ಧೃತಿಶ್ಚಾಜಮದ್ರೋಹೋ ನಾತಿಮಾನಿತಾ |
 ಭವಂತಿ ಸಂಪದಂ ದೈವೀ ಮಭಿಜಾತಸ್ಯ ಭಾರತ || ೩ ||
 ದಂಭೋ ದಪೋಭಿಮಾನಶ್ಚ ಕ್ರೋಧಃ ಪಾರುಷ್ಯಮೇವ ಚ |
 ಅಜ್ಞಾನಂ ಚಾಭಿಜಾತಸ್ಯ ಪಾರ್ಥ ಸಂಪದಮಾಸುರೀಂ || ೪ ||
 ದೈವೀಸಂಪದ್ವಿಮೋಕ್ಷಾಯ ನಿಬಂಧಾಯಾಸುರೀ ಮತಾ |
 ಮಾತುಚಸ್ಸಂಪದಂ ದೈವೀಮಭಿಜಾತೋಸಿ ಪಾಂಡವ || ೫ ||
 ದ್ವೌ ಭೂತಸರ್ಗೌ ಲೋಕೇಸ್ಥಿ ದೈವ ಆಸುರ ಏವ ಚ |
 ದೈವೋ ವಿಸ್ತರತಃ ಪ್ರೋಕ್ತ ಆಸುರಂ ಪಾರ್ಥ ಮೇ ಶ್ರುಣು || ೬ ||
 ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ಚ ನಿವೃತ್ತಿಂ ಚ ಜನಾ ನ ವಿದುರಾಸುರಾಃ |
 ನ ಕೌಚಂ ನಾಪಿ ಚಾಚಾರೋ ನ ಸತ್ಯಂ ತೇಷು ವಿದ್ಯತೇ || ೭ ||
 ಅಸತ್ಯಮಪ್ರತಿಷ್ಠಂ ತೇ ಜಗದಾಹುರನೀಶ್ವರಂ |
 ಅಪರಸ್ಪರಸಂಭೂತಂ ಕಿಮನ್ಯತ್ಕಾಮಹೈತುಕಂ || ೮ ||
 ಏತಾಂ ದೃಷ್ಟಿಮವಸ್ಥಭ್ಯ ನಪ್ಪಾತ್ಮಾನೋಲ್ಪಬುದ್ಧಯಃ |
 ಪ್ರಭವಂತ್ಯುಗ್ರಕರ್ಮಾಣಃ ಕ್ಷಯಾಂತು ಜಗತೋಹಿತಾಃ || ೯ ||
 ಕಾಮಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ದುಷ್ಪೂರಂ ದಂಭಮಾನಮದಾನ್ವಿತಾಃ |

ಮೋಹಾದ್ಗುಹೀತ್ವಾಸದ್ಗ್ರಹಾರ್ಪವರ್ತಂತೇ ಶುಚಿವ್ರತಾಃ
 ಚಿಂತಾಮಪರಿಪೋಯಾಂ ಚ ಪ್ರಳಯಾಂ ತಾಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ |
 ಕಾಮೋಪಭೋಗೇ ಪರಮಾ ಏತಾವದಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಾಃ ||೧೧||
 ಆಶಾಪಾಶತೈರ್ಬದ್ಧಾಃ ಕಾಮಕ್ರೋಧಪರಾಯಣಾಃ |
 ಈಹಂತೇ ಕಾಮಭೋಗಾರ್ಥಮನ್ಯಾಯೇನಾರ್ಥಸಂಜರ್ಯಾಃ
 ಇದಮದ್ಯ ಮಯಾಲಬ್ಧಮಿಮಂ ಪ್ರಾಪ್ನೇ ಮನೋರಥಂ |
 ಇದಮಸ್ತಿದಮಪಿ ಮೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ ಪುನರ್ಧನಂ ||೧೨||
 ಅಸೌ ಮಯಾ ಹತಶ್ಚತ್ರಃ ಹನಿಷ್ಯೇ ಚಾಪರಾನಪಿ |
 ಈಶ್ವರೋಹಮಹಂ ಭೋಗೀ ಸಿದ್ಧೋಹಂ ಬಲವಾಃ ಸುಖೀ||
 ಆಢ್ಯೋಭಿಜನವಾನಸ್ತು ಕೋನೋನ್ಯೈಃ ಸದೃಶೋ ಮಯಾ |
 ಯಜ್ಞೇ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಮೋದಿಷ್ಯೇ ಇತ್ಯಜ್ಞಾನವಿಮೋಹಿತಾಃ||
 ಅನೇಕಚಿತ್ತವಿಭ್ರಾಂತಾಃ ಮೋಹಜಾಲಸಮಾವೃತಾಃ |
 ಪ್ರಸಕ್ತಾಃ ಕಾಮಭೋಗೇಷು ಪತಂತಿ ನರಕೇಶುಚ್ಛಾ ||೧೩||
 ಆತ್ಮಸಂಭಾವಿತಾಸ್ತಬ್ಧಾಃ ಧನಮಾನಮದಾನ್ವಿತಾಃ |
 ಯಜಂತೇ ನಾಮಯಜ್ಞೈಸ್ತೇ ದಂಭೇನಾವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ||೧೪||
 ಅಹಂಕಾರಂ ಬಲಂ ದರ್ಪಂ ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಚ ಸಂಶ್ರಿತಾಃ|
 ಮಾಮಾತ್ಮಪರದೇಹೇಷು ಪ್ರದ್ವಿಷಂತೋಭ್ಯಸೂಯಕಾಃ ||೧೫||
 ತಾನಹಂ ದ್ವಿಷತಃ ಕ್ರೂರಾಃ ಸಂಸಾರೇಷು ನರಾಧರ್ಮಾಃ |
 ಕ್ಷಿಪಾಮ್ಯಜಸ್ರಮಶುಭಾನಾಸುರೀಪ್ಸೇವ ಯೋನಿಷು ||೧೬||
 ಆಸುರೀಂ ಯೋನಿಮಾಪನ್ನಾ ಮೂಢಾ ಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮನಿ |
 ಮಾಮಪ್ರಾಪ್ಯೈವಕೌಂತೇಯ ತತೋಯಾಂತ್ಯಧಮಾಂ ಗತಿಂ

ಭಯವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಹೃದಯಪಾರಿಸದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನಯೋಗನಿ

ಷ್ಠ್ರದಾನ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಯಜ್ಞ, ವೇದಾಭ್ಯಾಸ, ತಪಸ್ಸು, ನಿಷ್ಕಾ-
ಪಟ್ಟ, ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಕೋಪವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ತ್ಯಾಗ, ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನ,
ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಮೂತುಗಳನ್ನಾಡದಿರುವಿಕೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆ, ವಿಷ-
ಯಲಾಂಪಟ್ಟಿವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಮೃದುತ್ವ, ವಿನಯ, ಜಪಲವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ,
ತೇಜಸ್ಸು, ತಾಳ್ಮೆ, ಧೈರ್ಯ, ಶುಚಿತ್ವ, ದ್ರೋಹಾಲೋಚನೆಯಿಲ್ಲದಿ-
ರುವಿಕೆ, ಗರ್ವರಾಹಿತ್ಯ ಇವು ದೈವೀಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದುದು.

ಡಂಭ, ಗರ್ವ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಕೋಪ, ಉಗ್ರತ್ವ, ಆಜ್ಞಾನ, ಕೃತ್ಯಾ-
ಕೃತ್ಯವಿವೇಕಶೂನ್ಯತೆ, ಪಾರಿಶುದ್ಧ್ಯರಾಹಿತ್ಯ, ಅನಾಚಾರ, ಅಸತ್ಯ-
ಮುಂತಾದ ಕೆಟ್ಟ ಗುಣಗಳು ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದುವಾಗಿವೆ...
ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ಜಗತ್ತು ಅಸತ್ಯವಾದುದು, ಅ-
ಧಾರವಿಲ್ಲದುದು, ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲದುದು, ಕಾಮಕಾರಣವಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ-
ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಉಂಟಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಪೂರಣಮಾ-
ಪಲಕಕ್ಕಾದ ಆಶೆಯನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಕಾಮೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯು-
ಳ್ಳವರಾಗಿ ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವರು.
“ಇದು ನನ್ನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ನಾನು ಈ ಮನೋರಥವನ್ನು
ಮೊಂದುವೆನು, ಈ ಹಗೆಯನ್ನು ನಾನು ಕೊಂದುವೆನು, ನಾನು ಇತರ-
ರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ನಾನೇ ಈಶ್ವರನು, ನಾನೇ ಭೋಗಿಯು, ಸಿ-
ದ್ಧನು, ಬಲಿಷ್ಠನು, ಸುಖಿಯು, ಹಣಗಾರನು, ಉತ್ತಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಹು-
ಟ್ಟಿದವನು, ನನಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಯಾರಿರುವರು? ನಾನು ಯಾಗ-
ಮಾಡುವೆನು, ವಾನಮಾಡುವೆನು, ಸಂತೋಷಪಡುವೆನು” ಎಂದೀರೀತಿ
ಯಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡಿರುವರು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಭ್ರಾಂತ-
ರಾಗಿ ಮೋಹದ ಬಲೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟು ಕಾಮಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂ-

- ತಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಅಶುದ್ಧವಾದ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವರಾಗಿಯೂ, ತಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣರೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡದಿರುವರಾಗಿಯೂ, ಧನದಿಂದಲೂ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದವರಾಗಿಯೂ, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಜ್ಞವೆನ್ನಲ್ಪಡುವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಹಂಕಾರವನ್ನು, ಬಲವನ್ನು, ದರ್ಪವನ್ನು, ಕಾಮವನ್ನು, ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾದ ಅಸೂಯಾಪರರಾದ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಇತರರ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ದ್ವೇಷಿಗಳಾದ, ಕ್ರೂರರಾದ, ಕೆಟ್ಟವರಾದ, ಸರಾಧಮರಾದ ಇವರುಗಳನ್ನು ಜನಸಮೂಹಾದಿಷಕ್ರಪುಷ್ಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸುರಸಂಬಂಧವಾದ ಗರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಳ್ಳುವೆನು. ಇವರು ಅಸುರಸಂಬಂಧವಾದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿಯೂ ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಸನ್ನನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಅಧೋಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವನು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೈವೀಸಂಪತ್ತು ಯಾರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದೋ ಅವರು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕೆಂದು ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸುಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವರು.

ಪೂರ್ವಿಕರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಮಹನೀಯರು ಈ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವನ್ನು ಗ್ರಂಥರೂಪವಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಪರಮೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು.

ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹಲವು ಉಪಾಯಗಳಿರುವುವು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮೂರು ಮುಖ್ಯವಾದ

ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅವು ಕರ್ಮ ಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಯೋಗವೆಂದರೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು. ಅಥವಾ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಉಪಾಯವರಣವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಆದರೆ ಮೂರು ಉಪಾಯಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದರೊಡನೆ ಮಿಶ್ರವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಅನೇಕರು ದೊಡ್ಡವರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿರುವರು, ಹೇಗೆಂದರೆ:—

ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತ್ಯನ್ವಿತಂ ಕರ್ಮ ಜನಕಾದಿಷು ದೃಶ್ಯತೇ |
ಕರ್ಮಭಕ್ತ್ಯನ್ವಿತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಾಯೇಣ ಭರತಾದಿಷು ||
ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಾನ್ವಿತಾ ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರಹ್ಲಾದಪ್ರಮುಖಾಶ್ರಯಾ

ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಕರ್ಮವು ಜನಕಮುಂತಾದವರಲ್ಲಿಯೂ, ಕರ್ಮಭಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಜ್ಞಾನವು ಭರತಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿಯು ಪ್ರಹ್ಲಾದಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನ, ಶುದ್ಧಭಕ್ತಿ ಇವು ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರವರು ಹೇಳಿರುವರು. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣಭಕ್ತರಾಗಿರುವರೆಂತಲೂ, ಸಂಪೂರ್ಣಭಕ್ತರು ಸಂಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿರುವರೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಈ ಯೋಗಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

(1) ಕರ್ಮಯೋಗ—ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆ
ಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಕರ್ಮಯೋಗವು.

ಈಶಾವಾಸ್ಯಮಿದಗ್ಂ ಸರ್ವಂ ಯತ್ಕಿಂಚ ಜಗತ್ಯಾಂ ಜಗತ್ |
ತೇನ ತ್ಯಕ್ತೇನ ಭುಂಜೀಥಾ ಮಾಗೃಧಃ ಕಸ್ಯಸ್ವಿಧ್ಧನಂ ||೧||
ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿ ಜಿಜೀವಿಷೇಚ್ಛತಗ್ಂ ಸಮಾಃ |
ಏವಂ ತ್ವಯಿ ನಾನ್ಯಥೇತೋಽಸ್ತಿ ನ ಕರ್ಮ ಲಿಪ್ಯತೇ ನರೇ ||೨||

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಇದೆಯೋ, ಈ ಸಮಸ್ತವಾದ ಲೋಕವೂ
ಭಗವಂತನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತನಗೆ ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ಕಾಪಿಡಬೇಕು. ಯಾವನ ಸ್ವತ್ತನ್ನೂ
ಬಯಸಬೇಡ. ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ನೂರು ವರ್ಷ
ಗಳು ಜೀವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಯಸತಕ್ಕದ್ದು. ಬೇರೆಯ ವಿಧವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ
ಕರ್ಮವು ಅವನನ್ನು ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮವಾಗಿರುವ ಈಶಾವಾಸ್ಯೋಪನಿ
ಷತ್ತಿನ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಎರಕ್ತಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡ
ಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎರಡು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ
ಇದೆ.

ಸ್ವೇ ಸ್ವೇ ಕರ್ಮಣ್ಯಾಭಿರತಃ ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಲಭತೇ ನರಃ |
ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಸ್ಸಿದ್ಧಿಂ ಯಥಾ ವಿಂದತಿ ತಚ್ಛ್ರೇಣು ||
ಯತಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿರ್ಭೂತಾನಾಂ ಯೇನ ಸರ್ವಮಿದಂ ತತಃ |
ಸ್ವಕರ್ಮಣಾ ತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಂ ವಿಂದತಿ ಮಾನವಃ ||

ಶ್ರೀ ಭಗವದ್ಗೀತಾ XVIII. ೪೫, ೪೬.

x

ಶ್ರೇಯಾಃ ಸ್ವಧರ್ಮೋ ವಿಗುಣಃ ಪರಧರ್ಮಾತ್ಸವನು
ಪ್ರಿತಾತ್ | ಸ್ವಧರ್ಮೋ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾ
ವಹಃ ||

ಗೀತಾ III -೩೫.

ತನ್ನ ತನ್ನ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ (ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ) ಅಭಿರತನಾದ ಮನು
ಷ್ಯನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು; ಸ್ವಕರ್ಮದಲ್ಲಿ
ನಿರತನಾದವನು ಹೇಗಾದರೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನೋ ಅದನ್ನು
ಕೇಳು. ಯಾವನ ದೇಸೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಉಂಟಾಗು
ವುದೋ ಯಾವನಿಂದ ಇದೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುವುದೋ ಅವನನ್ನು
ಸ್ವಕರ್ಮದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಜೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಿಸಬ್ಬಟ್ಟ ಇತರಧರ್ಮಕ್ಕೆಂತಲೂ ಗುಣ
ರಹಿತವಾದ (ಅಪೂರ್ತಿಯಾದ) ಸ್ವಧರ್ಮವು ಶ್ರೇಷ್ಠವು. ಸ್ವಧರ್ಮ
ದಲ್ಲಿ ಸಾವು ಶೇಷ ; ಅನ್ಯಧರ್ಮವು ಅಂಜಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು
ವುದು.

ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣ್ಯಪಿ ಸದಾ ಕುರ್ವಾಣೋ ಮದ್ವ್ಯವಾಶ್ರಯಃ |
ಮತ್ಪ್ರಸಾಡಾದವಾಪ್ನೋತಿ ಶಾಶ್ವತಂ ಪದಮವ್ಯಯಂ ||

ಗೀತಾ XVIII. ೫೬.

ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದವನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಿಸುವವನು, ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಶಾಶ್ವತ
ವಾದ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು.
ತನ್ನಾದಸಕ್ತಸ್ಥಿತತಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾಚರ |

ಅಸಕ್ತೋಽಹ್ಯಾಚರತ್ ಕರ್ಮ ಪರಮಾಪ್ನೋತಿ ಪೂರುಷಃ |

ಕರ್ಮಣ್ಯೈವಹಿ ಸಂಸಿದ್ಧಿವಾಸ್ಥಿತಾ ಜನಕಾದಯಃ ||

ಗೀತಾ III. ೧೯-೨೦.

ಆದಕಾರಣ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮವನ್ನು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಡು; ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಗವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಜನಕ ಮೊದಲಾದವರು ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರು.

- ಇದರಿಂದ ಜನರು ಅವರವರು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ, ಅದರಿಂದಲೇ
- ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂತಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕರ್ಮಗಳು ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಕಾದಿಗಳು ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ರಾಜನಾದ ಜನಕನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾದ ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗರಹಿತನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವನೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪ್ರಜಾಪರಿಪಾಲನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು ರಾಜನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುವುವು. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅಜುನನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತೋಚಿತವಾಗಿ ಅವನ ಧರ್ಮ (ಕರ್ತವ್ಯ) ವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಿರುವನು.

ಮಯಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸನ್ಯಸ್ಯಾಧ್ಯಾತ್ಮಚೇತಸಾ |

ನಿರಾಶಿಷ್ಟನಿರ್ಮಮೋ ಭೂತ್ಯಾ ಯುಧ್ಯಸ್ವ ವಿಗತಜ್ವರಃ ||

ಗೀತಾ III. ೩೦

ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವೇಷು ಕಾಲೇಷು ಮಾಮನುಷ್ಮರ ಯುಧ್ಯಜಃ |

ಗೀತಾ VIII-೬||

ಧರ್ಮ್ಯಾದ್ಧಿ ಯುದ್ಧಾತ್ ಶ್ರೇಯೋನ್ಯತ್ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯ ನವಿದ್ಯತೇ|

ಗೀತಾ. II-೩೧.

ಸಮಸ್ತಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಆತ್ಮನಿಷ್ಠವಾದ ಮನದೊಡನೆ ಆಶಾರಹಿತನೂ, ಮಮತಾಶೂನ್ಯನೂ ಆಗಿ ಮನೋವ್ಯಥೆ ಯನ್ನು ತೊರೆದು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡು. ಆದಕಾರಣ ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುತ್ತ ಯುದ್ಧಮಾಡು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ನ್ಯಾಯವಾದ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದುದು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಜನರು ಸ್ವಧರ್ಮವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮುಕ್ತು ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ, ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ಭಗವದರ್ಪಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಜಯವಾಗಲಿ ಅಪಜಯವಾಗಲಿ ನೋಡಬಾರದು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಕಃ ಕೇನ ರಕ್ಷ್ಯತೇ ಜಂತುರ್ಜಂತುಃ ಕಃ ಕೇನ ಹನ್ಯತೇ | ಹಂತಿ ರಕ್ಷತಿ ಚೈವಾತ್ಮಾಹ್ಯಸತ್ಸಾಧು ಸಮಾಚರೇತ್ || ಕರ್ಮಣಾ ಜಾಯತೇ ಸರ್ವಂ ಕರ್ಮೈವ ಗತಿಸಾಧನಂ | ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸಾಧುಕರ್ಮ ಸಮಾಚರೇತ್ ||

ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ I.೧೮, ೩೧-೩೨

ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅವುದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ, ಮತ್ತು

ಆವುದರಿಂದ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು? ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಾನೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವನು ; ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಾನೇ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಸಮಸ್ತವೂ ಕರ್ಮದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಕರ್ಮವೇ ಗತಿಗೆ ಸಾಧನವು ಆದಕಾರಣ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

(೨) ಜ್ಞಾನಯೋಗ:—ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು, ಎಂದರೆ ತೀಯಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವು ಆವುದು? ಅದನ್ನು ತೀಯಲು ಉಪಾಯವೇನು? ಎಂಬುವುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಅಡರಿಸುವುದು.

ಯತೋನಾ ಇಮಾನಿ ಭೂತಾನಿ ಜಾಯಂತೇ, ಯೇನ ಜಾತಾನಿ ಜೀವಂತಿ, ಯತ್ಸ್ರಯಂತ್ಯಭಿಸಂವಿತಂತಿ, ತದ್ವಿಜಿಜ್ಞಾಸಸ್ವ; ತದ್ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ.

ತೈತ್ತಿರೀಯೋಪನಿಷತ್. III. ೧.

ಯಾವುದರಿಂದ ಈ ವಸ್ತುಗಳು ಉಂಟಾಗುವವೋ, ಹುಟ್ಟಿದುವು ಯಾವುದರಿಂದ ಜೀವಿಸುವವೋ, ಅವುಗಳು ಮರಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸೇರುವವೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿ; ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮವು.

ಅಥ ಯದಿದಮಸ್ಮಿನ್ ಬ್ರಹ್ಮಪುರೇದಹರಂ ಪುಂಡರೀಕಂ ವೇಶ್ಯದಹರೋಸ್ಮಿನ್ನಂತರಾಕಾಶಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಯದಂತಸ್ತದನ್ವೇಷ್ಯ ವ್ಯಂ ತದ್ವಾ ವಿಜಿಜ್ಞಾಸಿತವ್ಯಮಿತಿ.

ಛಾಂದೋಗ್ಯ VIII. ೧.೧.

ಈ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ (ಶರೀರದಲ್ಲಿ) ಮನೆಯೆಂಬ ಹೃದ

ಯಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮವು ಕಾಣಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಏತತ್ ಜ್ಞೇಯಂ ನಿತ್ಯಮೇವಾತ್ಮಸಗ್ಂಸ್ಥಂ, ನಾತಃಪ
ರಂ ವೇದಿತವ್ಯಂ ಹಿ ಕಿಂಚಿತ್.

ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್ I. ೧೨,

ಆತ್ಮನಲ್ಲಿರುವ ಇದೇ (ಪರಮಾತ್ಮನೇ) ಯಾವಾಗಲೂ ತಿಳಿ
ಯಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದು, ಮತ್ತಾವುದೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಿಲ್ಲ.

ಬಹೂನಾಂ ಜನ್ಮನಾಮಂತೇ ಜ್ಞಾನವಾನ್ಮಾಂ ಪ್ರಪದ್ಯತೇ |
ವಾಸುದೇವಸ್ಸರ್ವಮಿತಿ ಸಮಹಾತ್ಮಾ ಸುದುರ್ಲಭಃ ||

ಗೀತಾ VII.೧೯.

ಯಾವನು ಅನೇಕಜನ್ಮಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವೂ ವಾಸು
ದೇವಮಯವು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದು
ವನೋ ಅಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವನು ಅತ್ಯಂತದುರ್ಲಭನು. (ದೇವರು
ಸಕಲವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಕಲವಸ್ತುಗಳೂ ದೇವರಲ್ಲಿಯೂ ವಸಿಸು
ತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಹೆಸರು.)

ಅವಾನಿತ್ಯಮದಂಭಿತ್ವಮಹಿಂಸಾಕ್ಷಾಂತಿರಾರ್ಜವಂ |
ಆಚಾರ್ಯೋಪಾಸನಂ ಕೌಚಂ ಸ್ಥೈರ್ಯಮಾತ್ಮವಿನಿಗ್ರಹಃ ||
ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ವೈರಾಗ್ಯಮನಹಂಕಾರ ಏವ ಚ |
ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾವ್ಯಾಧಿರುಃಖದೋಷಾನಂದರ್ಶನಂ ||
ಅಸಕ್ತಿರನಭಿಷ್ವಂಗಃ ಪುತ್ರದಾರಗೃಹಾದಿಷು |
ನಿತ್ಯಂ ಚ ಸಮಚಿತ್ತತ್ವಮಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟೋಪಪತ್ತಿಷು ||
ಮಯಿ ಚಾನನ್ಯಯೋಗೇನ ಭಕ್ತಿರವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ |

ವಿವಿಕ್ತದೇಶಸೇವಿತ್ವಮರತಿರ್ಜನಸಂಸದಿ ||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನನಿತ್ಯತ್ವಂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾರ್ಥಚಿಂತನಂ |

ಏತತ್ ಜ್ಞಾನಮಿತಿ ಪ್ರೋಕ್ತಮಜ್ಞಾನಂ ಯದತೋನ್ಯಥಾ||

ಗೀತಾ. XIII. ೭-೧೧

ಗರ್ವವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಡಂಭವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಅಹಿಂಸೆ, ಕ್ಷಮೆ, ನಿಷ್ಕಾಪಟ್ಯ, ಗುರುಸೇವೆ, ಶೌಚ (ಬಾಹ್ಯಾಂತಶುದ್ಧಿ) ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ, ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ, ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಹುಬ್ಬು, ಸಾವು, ಮುಪ್ಪು, ರೋಗ, ದುಃಖ ಇವುಗಳ ದೋಷವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಿಕೆ; ಅಭಿಮಾನಶೂನ್ಯತೆ; ಮಗ, ಹೆಂಡತಿ, ಗೃಹ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ; ಇಷ್ಟಾಸ್ತಿಷ್ಠಗಳು ಉಂಟಾದರೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ಸಮಚಿತ್ತತ್ವ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಭಕ್ತಿ, ನಿರ್ಜನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವಿಕೆ, ಜನಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸೂಚನೆಯಾಗುವಿಕೆ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವದಾ ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸುನಾಗುವಿಕೆ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವಿಕೆ, ಇದು ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು. (ಜ್ಞಾನಸಾಧನಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು.) ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನಪಟ್ಟಿರುವುದು ಅಜ್ಞಾನವು.

ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಸಾಧನಗಳನ್ನವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಸೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು.

ನಾವಿರತೋ ದುಶ್ಚರಿತಾನ್ನಾಶಾಂತೋ ನಾಸಮಾಹಿತಃ |

ನಾಶಾಂತಮನಸೋವಾಪಿ ಪ್ರಜ್ಞಾನೇನ್ಯೈನಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ||

ಕಠ II. ೨೪.

ಯಾವನು ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನು ಇಂ

ದ್ರಿಯಗಳು ಸ್ವಾರ್ಥಾನದಲ್ಲಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನು ವಿಶ್ರಾಂತಿರಹಿತನೋ, ಯಾವನ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿಲ್ಲವೋ, ಅವನು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಆತ್ಮನನ್ನು ಹೊಂದಲಾರನು.

ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ೪೭೦ ರಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪ್‌ಖಂಡದ ಗ್ರೀಸ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಾಕ್ರೆಟೀಸ್ ಎಂಬ ವೇದಾಂತಿಯು ಅಲ್ಲಿಯ ಡೆಲ್ಫಿಯೆಂಬ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ 'Of all knowledge, which is the highest' ಜ್ಞಾನಗಳೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಆವುದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಲಾಗಿ 'Know thyself' ನಿನ್ನನ್ನು ನೀನು ಅರಿಯುವನಾಗು ಎಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯಾಯಿತು.

'Self knowledge is only the first step in the ultimate destiny of man'

ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಮನುಷ್ಯನ ಜರಮದಶೆಗೆ (ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೆ) ಪ್ರಥಮಕಾರ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ದ್ವಾದಶಮಂಜರಿಕಾಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ

“ಕಸ್ಯ ತ್ವಂ ವಾ ಕುತ ಆಯಾತಃ ತತ್ತ್ವಂ ಚಿಂತಯ”

ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ವೇದಾಂತಶ್ರವಣಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು (ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು) ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾನಾಂ”

ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯು ನಾನು, ಎಂದು ಗೀತೆಯ X ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ೩೨ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವನು.

ಸಮಸ್ತವಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯೇ ದೊಡ್ಡದು.

ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ದೇಹವೇ ಆತ್ಮನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿರಬೇಕು. “ನಾನು ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದ ಶರೀರವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ, ಹುಟ್ಟು, ಅಳಿವು, ರೋಗ, ದುಃಖ, ಸಂತೋಷ ಮುಂತಾದುವು ಯಾವುದೂ ನನಗೆ ಸೇರಿದುದಲ್ಲ” ಎಂಬ ದೃಢವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಆಜರಿಸುವನಾಗಿರಬೇಕು. ಶರೀರಸಂಬಂಧವಾದ ಬಯಕೆಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡುವವನು ಜ್ಞಾನಿಯೆಂದೆನಿಸಲಾರನು ; ಶರೀರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿ ತನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ (ನಿತ್ಯವಾದುದು) ಅಸತ್ (ಅನಿತ್ಯವಾದುದು) ಎಂಬುವಾವುವೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ದೃಶ್ಯವಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಅಸತ್ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬಿಸುಟು ಕೊನೆಗೆ ಈ ವಿಚಾರವೇ ನಿಂತುಹೋಗಿ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಾಡುವನು, ಅಥವಾ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದುವನು.

(3) ಭಕ್ತಿಯೋಗ:—ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ; ಭಕ್ತಿಯು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಪ್ರೇಮರೂಪವಾದುದು, ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಂದುವುದು. ಭಗವಂತನೇ ಜೀವಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಶರಣ್ಯನೆಂಬುದನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದು. ಈ ಮಾರ್ಗವು ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ನೈಜವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬೊಂದು ಮನೋಭಾವವು ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು ; ಇದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಬಂಧುವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಹೊಂದುವ ನಶ್ವರವಾದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರೀತಿ

ಯಿಡುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಪ್ರಿಯೂ ದುಃಖವೂ ಬಂಧನವೂ ನಮಗುಂಟಾ
ಗುವುದು. ಆದಕಾರಣ ಅದೇ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅದು ಭಕ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಶ್ವತಸುಖವನ್ನೂ
ಆನಂದವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಅಗ್ನಿಹೋ
ತ್ರಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವ ಕರ್ಮಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಡನೆ
ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಜಿಸುವವನು ಅತ್ಯಂತಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿರುವುದು. ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವಂತೆ ಮತ್ತಾ
ರಿಗೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ವಿಶ್ವ
ರೂಪದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ
ನಿತ್ಯವೂ ಆ ಆದ್ಭುತವಾದ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಯು
ಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಯಾರೂ ನೋಡಬಲ್ಲವೆಂತಲೂ, ವೇದಾ
ಧ್ಯಯನಮಾಡಿದವರಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ವ್ರತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ
ವರಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಪಾಪಭರ್ಮಗಳಂ ಮಾಡಿದವರಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ,
ಯಾಗಮಾಡಿದವರಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ ತಾನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣ
ತಕ್ಕವನಲ್ಲವೆಂತಲೂ, ಜೀರೊಂದು ಕಷಿ ತಿರುಗದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಇಂ
ತಹ ದಿವ್ಯರೂಪವುಳ್ಳ ತಾನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡತಕ್ಕ
ವನು, ನೋಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು, ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು ಎಂತಲೂ ಹೇಳಿ
ರುವನು.

ಮನ್ಮನಾ ಭವ ಮದ್ಭಕ್ತೋ ಮದ್ಯಾಜೀ ಮಾಂ ನಮಸ್ಕುರು |
ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸಿ ಸತ್ಯಂ ತೇ ಪ್ರತಿಜಾನೇ ಪ್ರಿಯೋಸಿಮೇ ||

ಗೀತಾ XVIII. ೬೦.

ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗು, ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗು, ನನ್ನನ್ನಾ
ರಾಧಿಸು, ನನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸು, ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುವೆ, ಇದು
ನಿಜವು, ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ನೀನು ನನಗೆ
ಪ್ರಿಯನಾಗಿರುತ್ತೀಯೆ.

ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ | ತದಹಂ ಭಕ್ತ್ಯುಪಹೃತಮತ್ನಾಮಿ ಪ್ರಯ
ತಾತ್ಮನಃ ||

ಗೀತಾ IX. ೨೬.

ಯಾವನು ನನಗೋಸ್ಕರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ (ತುಲಸೀ ಮೊದಲಾ
ದ) ಪತ್ರವನ್ನಾದರೂ, ಪುಷ್ಪವನ್ನಾದರೂ, ಫಲವನ್ನಾದರೂ, ನೀರ
ನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಕನಾದ ಆ ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅದನ್ನು (ಪತ್ರಪುಷ್ಪಾದಿಕವನ್ನು)
ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನು.

ನಾಥ ಯೋನಿಸಹಸ್ರೇಷು ಯೇಷು ಯೇಷು ವ್ರಜಾಮೃಹಂ |

ತೇಷುತೇಷ್ವಚ್ಛ್ಯುತಾಭಕ್ತಿರಚ್ಯುತಾಸ್ತು ಸದಾ ತ್ವಯಿ ||

ಯಾ ಪ್ರೀತಿರವಿವೇಕಾನಾಂ ವಿಷಯೇಷ್ವನವಾಯಿನೀ |

ತ್ವಾಮನುಸ್ಮರತಸ್ತಾ ಮೇ ಹೃದಯಾನ್ಮಾಪಸರ್ಪತು||

ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ I. ೨೦. ೧೮-೧೯.

ಎಲೈ ಭಗವಂತನೇ, ನಾನು ಯಾವ ಯಾವ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ನನ
ಗಿರಲಿ. ಅವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಹೇಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಡುವನೋ, ಅಂತಹ ಪ್ರೀತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು

ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೋಗದಿರಲಿ
ಎಂದು ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹೇಳಿರುವನು.

ನ ಯುಜ್ಯಮಾನಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭಗವತ್ಯಖಿಲಾತ್ಮನಿ |
ಸದೃಶೋಸ್ತಿ ಶಿವಶ್ಚ ಪಂಥಾ ಯೋಗಿನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಿದ್ಧಯೇ ||
ಶ್ರೀ ಭಾಗವತ III. ೨೫, ೧೯.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸ
ರ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ
ಶುಭಮಾರ್ಗವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಶ್ರೀನಾರದಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರ, ಶ್ರೀಶಾಂಡಿಲ್ಯ
ಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರ, ಶ್ರೀಭಗವದ್ಗೀತಾ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ, ಇತಿಹಾಸಪುರಾ
ಣಾದಿಗಳು ಜೆನ್ನಾಗಿರುವ ವಿಷ್ಣುರವಾಗಿಯೂ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ
ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಕೂಡ ಇದನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವರು.

ಭಕ್ತಿಯು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕೆ ಪರಮಪ್ರೇಮವು, ಅದನ್ನು
ಪಡೆದವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವನು, ಅವನಿಗೆ ಬೇಡವಾದುದಾ
ವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅವನು ತೃಪ್ತನು. ಭಕ್ತಿಯು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗ
ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಉಪ್ಪೇಶ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪುವವನಾ
ಗಿವೆ. ಭಕ್ತಿಯಾದರೂ ಹಾಗಲ್ಲ, ಅದೇ ಅದರ ಫಲವು, ಅದೇ ಅದರ
ಉಪಾಯವು, ಅದೇ ಅದರ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಎಂದು ಶ್ರೀನಾರದ
ಮಹಾಮುನಿಗಳೂ, ಭಕ್ತಿಯು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಅನ ಭಕ್ತಿ
ಯೆಂದು ಶ್ರೀಶಾಂಡಿಲ್ಯಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವರು.

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ವಾಪಿ ಪ್ರಪತ್ತ್ಯಾ ವಾ ಮಹಾಮತೇ |
ಪ್ರಾಪ್ನೋಹಂ ನಾನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಪ್ನೋ ಮಮ ಕೈಂಕರ್ಯಲಿಪ್ಸುಭಿಃ

ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾಮತಿಯೇ, ನನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯಾಚೇಕ್ಷೆಗಳು
ಪರಮಾಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಲಾಗಲಿ, ಪ್ರಸತ್ತಿಯಿಂದಲಾಗಲಿ, (ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಶರಣು ಹೊಂದುವುದರಿಂದಲಾಗಲಿ) ನನ್ನ ಸೇರಬೇಕೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ
ಆವ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿ
ರುವನು.

ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ವರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ |
ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಶುಚಃ ||

ಗೀತಾ XVIII. ೬೬.

ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಶರಣು
ಹೊಂದು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಬಿಡಿ
ಸುವೆನು, ವ್ಯಸನಪಡಬೇಡ.

ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ತವಾಸ್ತೀತಿ ಚ ಯಾಚತೇ |

• ಅಭಯಂ ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯೋ ದದಾಮ್ಯೇತ ದ್ವೈತಂ ಮಮ ||

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ, ಯುದ್ಧಕಾಂಡ ೧೮, ೧೩.

ನಾನು ನಿನ್ನವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಸಕೃ
ತ್ತಾಗಿ ಯಾಚಿಸುವನೋ, ಅಂತಹ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೋ ಎಗ ಸರ್ವಭೂತ
ಗಳಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಕೊಡುವೆನು. ಇದು ನನ್ನ
ವ್ರತವೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವನು.

ಸ್ಥಿತೇ ಮನಸಿ ಸುಸ್ಥಸ್ಥೇ ಶರೀರೇ ಸತಿ ಯೋ ನರಃ |

ಧಾತುಸಾಮ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೇ ಸ್ಮರ್ತಾ ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಚ ಮಾಮಜಂ ||

ತತಸ್ತು ಮ್ರಿಯಮಾಣಂ ತಂ ಕಾಷ್ಠಪಾಪಾಣಸನ್ನಿಭಂ |

ಅಹಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ಮದ್ಭಕ್ತಂ ನಯಾಮಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ ||

ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೋಗದಿರಲಿ
ಎಂದು ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹೇಳಿರುವನು.

ನ ಯುಜ್ಯಮಾನಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಭಗವತ್ಯಖಿಲಾತ್ಮನಿ |
ಸದೃಶೋಸ್ತಿ ಶಿವಶ್ಚ ಪಂಥಾ ಯೋಗಿನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಿದ್ಧಯೇ ||
ಶ್ರೀ ಭಾಗವತ III. ೨೫, ೧೯.

ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಸ
ರ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ
ಶುಭಮಾರ್ಗವಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಶ್ರೀನಾರದಭಕ್ತಿಸೂತ್ರ, ಶ್ರೀಶಾಂಡಿಲ್ಯ
ಭಕ್ತಿಸೂತ್ರ, ಶ್ರೀಭಗವದ್ಗೀತಾ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ, ಇತಿಹಾಸಪುರಾ
ಣಾದಿಗಳು ಜೆನ್ನಾಗಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ
ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರುಗಳು ಕೂಡ ಇದನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವರು.

ಭಕ್ತಿಯು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕ ಪರಮಪ್ರೇಮವು, ಅದನ್ನು
ಪಡೆದವನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುವನು, ಅವನಿಗೆ ಬೇಡವಾದುದಾ
ವುದೂ ಇಲ್ಲ, ಅವನು ತೃಪ್ತನು. ಭಕ್ತಿಯು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗ
ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದ್ದದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಉದ್ದೇಶ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವ
ಗಿವೆ. ಭಕ್ತಿಯಾದರೋ ಹಾಗಲ್ಲ, ಅದೇ ಅದರ ಫಲವು, ಅದೇ ಅದರ
ಉಪಾಯವು, ಅದೇ ಅದರ ಪುರುಷಾರ್ಥವು ಎಂದು ಶ್ರೀನಾರದ
ಮಹಾಮುನಿಗಳೂ, ಭಕ್ತಿಯು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾದ ಅನುರಕ್ತಿ
ಯೆಂದು ಶ್ರೀಶಾಂಡಿಲ್ಯಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವರು.

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪರಮಯಾ ವಾಪಿ ಪ್ರಸತ್ತ್ಯಾ ವಾ ಮಹಾಮತೇ |
ಪ್ರಾಪ್ನೋಹಂ ನಾನ್ಯಥಾ ಪ್ರಾಪ್ನೋ ಮಮ ಕೈಂಕರ್ಯಲಿಪ್ಸುಭಿಃ

ಅಯ್ಯಾ ಮಹಾಮತಿಯೇ, ನನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಗಳು
ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಾಗಲಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯಿಂದಲಾಗಲಿ, (ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಶರಣು ಹೊಂದುವುದರಿಂದಲಾಗಲಿ) ನನ್ನಂ ಸೇರಬೇಕೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ
ಆವ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿ
ರುವನು.

ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಮಾಮೇಕಂ ಶರಣಂ ವ್ರಜ |
ಅಹಂ ತ್ವಾ ಸರ್ವಪಾಪೇಭ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಶುಚಃ ||

ಗೀತಾ XVIII. ೬೬.

ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಶರಣು
ಹೊಂದು, ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಬಿಡಿ
ಸುವೆನು, ವ್ಯಸನಪಡಬೇಡ.

ಸಕೃದೇವ ಪ್ರಪನ್ನಾಯ ತವಾಸ್ತೀತಿ ಚ ಯಾಚತೇ |

• ಅಭಯಂ ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯೋ ದದಾಮ್ಯೇತ ದ್ವೈತಂ ಮಮ ||

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ, ಯುದ್ಧಕಾಂಡ ೧೮, ೧೩.

ನಾನು ನಿನ್ನವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಸಕೃ
ತ್ತಾಗಿ ಯಾಚಿಸುವನೋ, ಅಂತಹ ಪ್ರಪನ್ನನಿಗೋ ಎಗ ಸರ್ವಭೂತ
ಗಳಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಕೊಡುವೆನು. ಇದು ನನ್ನ
ವ್ರತವೆಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವನು.

ಸ್ಥಿತೇ ಮನಸಿ ಸುಸ್ವಸ್ಥೇ ಶರೀರೇ ಸತಿ ಯೋ ನರಃ |

ಧಾತುಸಾಮ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೇ ಸ್ಮರ್ತಾ ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಚ ಮಾಮುಜಂ ||

ತತಸ್ತು ಮ್ರಿಯಮಾಣಂ ತಂ ಕಾಷ್ಠವಾಪಾಣಸನ್ನಿಭಂ |

ಅಹಂ ಸ್ಮರಾಮಿ ಮದ್ಭಕ್ತಂ ನಯಾಮಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ ||

ಆವನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಸರಿಯಾಗಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾನೆಯೋ, ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸವಿದೆಯಂತೆಯೂ ಕಲ್ಪಿನಂತೆಯೂ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆ ನನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾಡ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಭಗವಂತನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವನು.

ಅನನ್ಯಾಃ ಚಿಂತಯಂತೋ ವಾಂ ಯೇ ಜನಾಃ ಪರ್ಮಪಾಸತೇ | ತೇಷಾಂ ನಿತ್ಯಾಭಿಯುಕ್ತಾನಾಂ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ವಹಾಮ್ಯಹಂ ||

ಗೀತಾ IX. ೨೨.

ಯಾರು ಅನ್ಯಚಿಂತನೆಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿ ನನ್ನಂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡುವರೋ, ನನ್ನೊಡನೆ ನಿತ್ಯಸಂಬಂಧವಂ ಬಯಸುವ ಅಂಥವರಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ, ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಪಿಡುವುದೂ ಎಂಬ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುವನು.

ಯಸ್ಮಿನ್ನಿದಂ ಯತಶ್ಚೇದಂ ಯೇನೇದಂ ಯ ಇದಂ ಸ್ವಯಂ ಯೋಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಸ್ಮಾಚ್ಚ ಪರಃ ತಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಸ್ವಯಂಭುವಂ ||

ಭಾಷವತ VIII. ೩೩.

ಇದು (ಪ್ರಪಂಚವು) ಯಾವನಲ್ಲಿ ಸಾಧಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾವನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವುದೋ, ಯಾವನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯೋ, ಯಾರು ತಾನೇ ಆಗಿರುವನೋ, ಅಂತಹ ಸ್ವಯಂಭುವನ್ನು (Self Created One) ಶರಣು ಹೊಂದುವೆನು ಎಂದು ಗಜೇಂದ್ರನು ಹೇಳಿರುವನು.

ಈ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಂದ ಪ್ರಪತ್ತಿಯೂ (Absolute Self surrender and taking refuge in Him.) ಒಂದು ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 'ತಾನು' ಎಂಬುದು ಶೂನ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತವೂ ಭಗವದರ್ಪಿತವಾಗಿಯೂ, ಅವನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದಿದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯು (Intense love of God) ಆಜರಣೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಪ್ರಪತ್ತಿಯು ದೂರವಾಗಲಾರದು. ಅದರೊಡನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಇರುವುದು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶೌಕಿಕದೃಷ್ಟಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಜಾಲಕಿಶೋರನ್ಯಾಯವೆಂತಲೂ ಮರ್ಕಟಕಿಶೋರನ್ಯಾಯವೆಂತಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಎರಡು ನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಂಗನ ಮರಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಬಿಮ್ಮನೆ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಯು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ತಾಯಿಯೆಲ್ಲೆಟ್ಟರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಸ್ವರದಿಂದ 'ಮಿಯಾ' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಂಗನ ಮರಿಯು ತನ್ನ ಬಲವನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಾಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಳೆ ಕೈ ಬಿದ್ದು ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮರಿಗೆ ಆ ಆಪಾಯದ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ತಾಯಿಯೇ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಾವಲಂಬನೆಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಈಶ್ವರೇಚ್ಛಾನುವರ್ತನೆಗೂ (ಪ್ರಪತ್ತಿಗೂ) ಇದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇರುವುದು. ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ (Sayings) 'ವಾಕ್ಯಾವಳಿಯಲ್ಲಿ' ಹೇಳಿರುವ ವಚನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಒಬ್ಬ ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳೊ ಸನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಬ್ಬನನ್ನು ತನ್ನ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತಂದೆಯ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಇವನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಂದೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಸ್ಪಾಳೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಅಪ್ಪಾ ಪಕ್ಷಿಹೋಗುತ್ತಿದೆ ನೋಡು ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ತಂದೆಯ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ ಅವನು ಎಡವಿ ಬಿದ್ದು ಪಟ್ಟುತಂದನು. ತಂದೆಯು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹುಡುಗನು ಕೂಡ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜಸ್ಪಾಳೆ ಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ತಂದೆಯು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಹುಡುಗನು ಸ್ವಸಹಾಯವನ್ನು (Self help) ತೋರಿಸಿದವನಾಗಿ ಕಾಣುವನು. ಎರಡನೆಯವನು ತನ್ನ ಭರಣ್ಯಸವನ್ನು (Self surrender) ತೋರಿಸಿದವನಾಗಿ ಕಾಣುವನು. ಇದರಿಂದ ಒಬ್ಬನೇ ತಂದೆಯು ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೂ ಬಾಧ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಸಂಬಿ ಇದ್ದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಅಪಾಯದ ಸಂಭವವಿಲ್ಲವಾಯಿತು.

ಭಕ್ತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ೧೨ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ೧೩ ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಿಂದ ೨೦ ನೆಯ ಶ್ಲೋಕದವರೆಗಿನ ಎಂಟು ಶ್ಲೋಕಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುವು.

ಅದ್ವೈತ್ಯಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಮೈತ್ರಃ ಕರುಣ ಏವ ಚ |
ನಿರ್ಮಮೋ ನಿರಹಂಕಾರಃ ಸಮದುಃಖಸುಖಃ ಕ್ಷಮಿಣಃ ||
ಸಂತುಷ್ಟಸ್ತತತಂ ಯೋಗೀ ಯತಾತ್ಮಾ ದೃಢನಿಶ್ಚಯಃ |

xxv

ಮಯ್ಯರ್ಪಿತಮನೋಬುಧ್ಯಾರ್ಥೋ ಮೇ ಭಕ್ತಸ್ಸ ಮೇ
ಪ್ರಿಯಃ ||

ಯಸ್ಮಾನ್ನೋದ್ವಿಜತೇ ಲೋಕೋ ಲೋಕಾನ್ನೋದ್ವಿಜತೇ
ಚ ಯಃ |

ಹರ್ಷಾಮರ್ಷಭಯೋದ್ವೇಗೈಃ ಮುಕ್ತೋಯಸ್ಸ ಚ ಮೇ
ಪ್ರಿಯಃ ||

ಅನವೇಕ್ಷಶ್ಚುಚಿದ್ರಕ್ಷ ಉದಾಸೀನೋ ಗತವ್ಯಥಃ |
ಸರ್ವಾರಂಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ ಯೋ ಮದ್ಭಕ್ತಸ್ಸ ಮೇ ಪ್ರಿಯಃ ||

ಯೋ ನ ಹೃಷ್ಯತಿ ನ ದ್ವೇಷಿಷ್ಯ ನ ಶೋಚತಿ ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ |
ಶುಭಾಶುಭಪರಿತ್ಯಾಗೀ ಭಕ್ತಿರ್ಮಾರ್ಗ ಯಸ್ಸ ಮೇ ಪ್ರಿಯಃ ||

ಸಮಶೃತ್ವಾ ಚ ಮಿತ್ರೇ ಚ ತಥಾ ಮಾನಾವಮಾನಯೋಃ
ಶೀತೋಷ್ಣ ಸುಖದುಃಖೇಷು ಸಮಸ್ಸಂಗವಿವರ್ಜಿತಃ ||

ತುಲ್ಯನಿಂದಾಸ್ತುತಿರ್ಮೌನೀ ಸಂತುಷ್ಟೋ ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ |
ಅನಿಕೇತಸ್ಥಿರಮತಿರ್ಭಕ್ತಿರ್ಮಾರ್ಗ ಮೇ ಪ್ರಿಯೋ ನರಃ ||

ಯೇ ತು ಧರ್ಮ್ಯಾವೃತಮಿದಂ ಯಥೋಕ್ತಂ ಪರ್ಯುವಾ
ಸತೇ |

ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾ ಮತ್ಪರಮಾ ಭಕ್ತಾಸ್ತೇತೀವ ಮೇ ಪ್ರಿಯಾಃ ||

ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ ದಯಾವಂತನಾಗಿಯೂ, ಮಮಕಾರವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಅಹಂಕಾರರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಕ್ಷಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ನಿತ್ಯಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಯೋಗಿಯಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಾರ್ಥಿನಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ದೃಢವಾದ ನಿಶ್ಚಯ

ವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾವನೋ ಅವನೇ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು.

ಯಾರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಲೋಕವು ಭಯಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಲೋಕದಿಂದ ಯಾವನು ಭಯಪಡುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಸಂತೋಷ, ಕೋಪ, ಭಯ, ಉದ್ವೇಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಯಾವನು ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನೋ ಅವನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟನು.

ಅಪೇಕ್ಷಾರಹಿತನೂ, ಪವಿತ್ರನೂ, ಸಮರ್ಥನೂ, ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದವನೂ, ಮನೋವ್ಯಾಧಿರಹಿತನೂ, ಸರ್ವಸಂಕಲ್ಪರಹಿತನೂ ಆಗಿರುವ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾವನೋ ಅವನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು.

ಯಾವನು ಸಂತೋಷಪಡನೋ, ದ್ವೇಷಿಸನೋ, ದುಃಖಿಸನೋ ಅಸೆಪಡನೋ, ಶುಭಾಶುಭಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವನೋ ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಆತನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನು.

ಶತ್ರುಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿಯೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾನ, ಅವಮಾನ, ಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಸುಖ, ದುಃಖ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿಯೂ, ಸಂಗವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಸಿಂದಾಸ್ತುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನನಾಗಿಯೂ, ವಾಚ್ಛಿಯಮವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಪಡುವನಾಗಿಯೂ, ಸ್ಥಿರವಾದ ವಾಸಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನು.

ಯಾರಾದರೂ ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳಾಗಿಯೂ, ನನ್ನನ್ನೇ ಪರಮಗತಿಯೆಂದು ನಂಬಿರುವರಾಗಿಯೂ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಅಮೃತವಾದ ಈ ಭಕ್ತಿ

ಯೋಗವನ್ನು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವರೋ ಅಂತಹ ಭಕ್ತರು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯರಾಗಿರುವರು.

ಈ ಭಕ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದಮುನಿಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧದ 5, 6ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಅದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುವುದು.

ವೇದವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸರಸ್ವತೀನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವಸ ದೇವರ್ಷಿಗಳಾದ ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಿಜಯಮಾಡಿಸಲು ವೇದವ್ಯಾಸರು ಯಥೋಕ್ತಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅವರು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಮೇಲೆ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ನೀವು ಸಕಲಪುರುಷಾರ್ಥಸಾಧಕವಾದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ವಿರಚಿಸಿ ಸನಾತನವಾದ ಪರತತ್ವವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಅದನ್ನು ಪಡೆದೂ ಇರುವಿರಿ. ಆದರೂ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀವಾಸು ದೇವಮೂರ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಇನ್ನೂ ನೀವು ವರ್ಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳದಿರುವ ವಾಕ್ಯವ್ಯರ್ಥವು. ನೀವು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅಂಶ ಭೂತರಾಗಿ ಲೋಕೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವತರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರಿ; ಸರ್ವಸ್ತುತ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೇ ಪುರುಷನ ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಫಲವೆಂದು ಕವಿಗಳು ಹೇಳುವರು. ಅಂತಹ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸತ್ಸಂಗವುಂಟಾಗಬೇಕು

ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವೇದಪಾಠಕರಾದ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ನಾನು ಬಾಲಕನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವ್ರತಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಯತಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು. ಅವರು ಗಾನಮಾಡುವ ಕೃಷ್ಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಬಂದೆನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರುಚಿಯು ಹುಟ್ಟಿ ಅವನಲ್ಲಿ ದೃಢತರವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದೆನು. ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯವು ಮುಗಿದು ಆ ಪರಮಹಂಸರು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕನಿಕರವಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತರಹಸ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಐದು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನಾದ ನಾನು ತತ್ವವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೆನು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಹಾಲ ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಮೃತನಾದಳು. ಇದು “ಭಕ್ತರ ಸುಖವನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹವು” ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾನು ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟೆನು. ಅನೇಕ ಕಡೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ಯತ್ಯವ್ಯಕ್ತದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೃದಯಸ್ಥನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೆನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತ್ಯತಿಶಯದಿಂದ ಮನೋಜಯವನ್ನು ಮಾಡಿ

ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ನಾನು ನಿರವಧಿಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಲಕಾಂಜಿತಶರೀರನಾಗಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಿತನಾಗಿಯೂ ಆನಂದಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೂ ಸಹ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ವೇದಗಳಿಗೂ ಅಗೋಚರನಾದ ಭಗವಂತನು “ ಕಾನುಕ್ರೋಧಾದಿಮನಃಕಲ್ಮಷಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವ ಕುಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಸಕೃತ್ತಾಗಿ ನಿನಗೆ ತೋರಿಸಿದೆನು. ಇನ್ನು ನೀನು ನಿಂದ್ಯವಾದ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಪರಿಜನರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವೆ. ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳು ಮೂರರಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಸ್ತೂತಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು ” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟನು. ನಾನು ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತನಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಪಂಚದ ಆಸೆಯು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಭೂಸಂಚಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ದೇಹವಿ ಯೋಗಕಾಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಪಾಂಚಭೌತಿಕಶರೀರವು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿ ಭಗವಂತನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಸತ್ವಮಯವಾದ ದಿವ್ಯಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ಕಲ್ಪಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ನಿಶ್ವಾಸವಾಯುವಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆನು. ಮರಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ

xxx

ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳಿಂದ ನಾನೂ ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ
ನವಬ್ರಹ್ಮರೂ ಹುಟ್ಟಿದೆವು.

ನಾನು ನಿಯತಬ್ರಹ್ಮಜಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚರಿಸು
ತ್ತಿರುವೆನು. ದೇವದತ್ತವಾದ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ
ಈ ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾಜಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗಾನ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅವನು ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಷಯಗಳ
ನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ
ಜರಿತ್ರೆಯೇ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಹಡಗಾಗಿರುವುದು.

ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದವನ ಮನಸ್ಸು ಭಗವದ್ಭಜನ
ದಿಂದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಯಮನಿಯವಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗ
ಯೋಗಗಳಿಂದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರದು, ಎಂದು ವ್ಯಾಸ
ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವೇಚ್ಛೆ
ಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ನಾರದಮಹಾಮುನಿಗಳು ವೀಣೆ
ಯನ್ನು ಬಾಜಿಸುತ್ತ ತೆರಳಿದರು. ಅವರು ಭಗವಂತನ ಜರಿತ್ರಿ
ಯನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತ ಮತ್ತನಂತೆ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ವೀಣೆಯನ್ನು
ಮೀಟುತ್ತ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾರೋಗದಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿರುವ ಜಗ
ತ್ತನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರಾದುದ
ರಿಂದ ಅವರೇ ಧನ್ಯರು ; ಆಶ್ಚರ್ಯವು ಎಂದು ಸೂತಪುರಾಣೀಕರು ಶೌನಕ
ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿರುವರು.

xxxix

ಆರಾಧಿತೋ ಯದಿ-ಹರಿಸ್ತಪಸಾ ತತಃ ಕಿಂ |

ನಾರಾಧಿತೋ ಯದಿ ಹರಿಸ್ತಪಸಾ ತತಃ ಕಿಂ ||

ಅಂತರ್ಬಹಿಯದಿ ಹರಿಸ್ತಪಸಾ ತತಃ ಕಿಂ |

ನಾಂತರ್ಬಹಿಯದಿ ಹರಿಸ್ತಪಸಾ ತತಃ ಕಿಂ ||

ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವನಿಗೆ ತಪಸ್ಸು ಏಕೆ ? ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸದವನಿಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಬಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡುವವನಿಗೆ ತಪಸ್ಸು ಏಕೆ ? ಬಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡದವನಿಗೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ?

ಪರಮಭಕ್ತರಾದ ದೇವರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾದ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಲಲ ಸೂತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಈ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರವರ ಮುಖ್ಯಶಿಷ್ಯರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರವರು ಅಮೇರಿಕಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಥಾಸೆಂಡ್ ಐಲೆಂಡ್ಸ್ ಪಾರ್ಕ್ (Thousand Islands Park) ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಧರ್ಮಬೋಧಕವಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಗಡ ಉಪನ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಬೋಧಿಸಿರುವರು. ಲಂಡನ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಪ್ರಚಾರನಿರತರಾಗಿದ್ದ (Mr. E. T. Sturdy) ಇ. ಟಿ. ಸ್ಟರ್ಡಿ ಎಂಬವರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದೊಡನೆ ಆಂಗಲೇಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಜುಮೆಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಯೂರೋಪ್ ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ತಮವಾದ ಗ್ರಂಥವು ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ

ನ್ನು ಉತ್ತರ ದೇಶದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯದೊಡನೆ ಬರೆದು ಆಸ್ತಿಕಮಹಾಜನಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವೆನು. ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಭಕ್ತರೂ, ಈ ಭಕ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಠನಮಾಡಿ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಿನವರೂ ಈ ಭಕ್ತಿವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇದರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಮಂಡಯಂ ಅಣ್ಣಾಧೋರೆ ತಿರುಮಲಾಚಾರ್.

ಶಂಕರಪುರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

—o—

ಶ್ರೀ:

ನಾರದಭಕ್ತಿಸೂತ್ರಂ.

—o—

೧. ಅಥಾತೋ ಭಕ್ತಿಂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ.

ಈಗ ನಾವು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆವು.

೨. ಸಾತ್ವಸ್ಥಿ ಪರಮಪ್ರೇಮರೂಪಾ.

ಅದು (ಭಕ್ತಿಯು) ಇವನಲ್ಲಿ (ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ) ಅತ್ಯಂತಪ್ರೇಮ ರೂಪವಾದುದು.

‘ಸಾ ತಸ್ಥಿ’ ಎಂತಲೂ, ‘ಸಾ ಕಸ್ಥೈ’ ಎಂತಲೂ, ‘ಸಾ ತ ಸ್ಥೈ’ ಎಂತಲೂ ವಾತಭೇದಗಳಿರುವುವು ; ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಅಭಿ ಪ್ರಾಯವೂ ಒಂದೇ. “ಅಸ್ಥಿ” (ಇವನಲ್ಲಿ) ಎಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಯಾವಾಗಲೂ ಜೀವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತೋರುತ್ತದೆ,

“ಸಾ ಪರಾನುರಕ್ತಿರೀಶ್ವರೇ” ಭಕ್ತಿಯು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರ ಮಾನುರಕ್ತಿ ಎಂದು ಶಾಂಡಿಲ್ಯರು ಹೇಳಿರುವರು.

“ರಾಗಾತ್ಮಿಕಾ ಭಕ್ತಿಃ” ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದರಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿ

ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರೀತಿ ಎಂದು ಭಕ್ತಿರಸಾಮೃತಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೩. ಅಮೃತಸ್ವರೂಪಾ ಚ.

ಅದು ಅಮೃತದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಳ್ಳುದಾಗಿರುವುದು;

. ಭಕ್ತಿಯು ಅಮೃತದ ಹಾಗೆ ಜನರ ಲೋಕಸಂಬಂಧವಾದ ಸಮಸ್ತದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಜನನಮರಣರೂಪವಾದ ಜಕ್ರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನ ಕರ್ಹಿಚಿನ್ಮತ್ಪ್ರಾಶಾಂತರೂಪೇ ನಂಹ್ಯಂತಿ ನೋಮೇನಿಮಿಷೋಲೇಥಿ ಹೇತಿಃ | ಯೇಷಾಮಹಂ ಪ್ರಿಯ ಆತ್ಮಾ ಸುತಶ್ಚ ಸಖಾ ಗುರುಸ್ಸಹ್ಯದೋ ದೈವಮಿಷ್ಟಂ ||

ಭಾಗವತ III. ೨೫. ೩೮.

ಎಂದರೆ ಭಗವತ್ಪರರು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮವಾದ ದೇವರನ್ನು ಮಗ, ಸ್ನೇಹಿತ, ಗುರು, ಸುಹೃತ್ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಪೈವವೆಂದು ಯಾರು ಭಾವಿಸುವರೋ ಅವರನ್ನು ಕಾಲಜಕ್ರವು ಹಿಡಿಯದು.

ಮಯಿ ಭಕ್ತಿರ್ಹಿ ಭೂತಾನಾಮಮೃತತ್ವಾಯ ಕಲ್ಪತೇ |

ಭಾಗವತ X ೮೨. ೪೬.

ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಳಿವಿಲ್ಲದುದನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುವನು.

೪. ಯಲ್ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪುರ್ವಾ ಸಿದ್ಧೋ ಭವತಿ, ಅಮೃತೋ ಭವತಿ, ತೃಪ್ತೋ ಭವತಿ.

ಅದನ್ನು (ಭಕ್ತಿಯನ್ನು) ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು, ಅಳಿವಿಲ್ಲದವನಾಗುವನು, ತೃಪ್ತನಾಗುವನು.

ಕ್ಷೇಪಂ ಭವತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶಬ್ದಚ್ಛಾಂತಿಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ |
ಕೌಂತೇಯ ಪ್ರತಿಜಾನೀಹಿ ನ ಮೇ ಭಕ್ತಃ ಪ್ರಣತ್ಯತಿ ||

ಗೀತಾ IX. ೩೮.

ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಅವನು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗುವನು; ಶಾಶ್ವತವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು ಎಲೈ ಕುಂತಿಯ ಪುತ್ರನೇ! ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲವು, ನೀನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿ, ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುವನು.

೫. ಯತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ಕಿಂಚಿದ್ವಾಂಛತಿ, ನ ಶೋಚತಿ, ನ ದ್ವೇಷಿಷ್ಯ, ನ ರಮತೇ, ನೋತ್ಸಾಹೀ ಭವತಿ.

ಅದನ್ನು (ಭಕ್ತಿಯನ್ನು) ಹೊಂದಿದವನು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಯಸನು; ದುಃಖಪಡನು; ದ್ವೇಷಿಸನು; ರಮಿಸನು; (ಲೋಕವಿಚಾರದಲ್ಲಿ) ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳನು.

೬. ಯಜ್ಞಾತ್ಮಾ ಮತ್ತೋ ಭವತಿ, ಸ್ತಬ್ಧೋ ಭವತಿ ಆತ್ಮಾರಾಮೋ ಭವತಿ.

ಅದನ್ನು (ಭಕ್ತಿಯನ್ನು) ಅರಿತಮೇಲೆ ಅವನು ಮತ್ತನಾಗುವನು; ಸ್ತಬ್ಧನಾಗುವನು; ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು.

೭. ಸಾ ನ ಕಾಮಯಮಾನಾ ನಿರೋಧರೂಪತ್ವಾತ್.

(ಭಕ್ತಿಯು) ಆಶಾಯುಕ್ತವಾದುದಲ್ಲವು; ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಸಕಲ ಅಸೆಗಳನ್ನೂ ಅಡಗಿಸುವುದು.

೮. ನಿರೋಧಸ್ತು ಲೋಕವೇದವ್ಯಾವಾರನ್ಯಾಸಃ.

‘ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಅಡಗಿಸುವುದು ’ ಎಂದರೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಲೌಕಿಕ ವೈದಿಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡುವುದು.

‘ ನ್ಯಾಸ ’ ಎಂದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದೆಂದೂ ಅರ್ಥವುಂಟು; ಹಾಗಾದರೆ ಸಮಸ್ತಲೌಕಿಕವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದರೂ ಫಲಾ ಸೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಭಾವವಾಗುವದು.

ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲತ್ಯಾಗಂ ಪ್ರಾಹುಸ್ತ್ಯಾಗಂ ವಿಚಕ್ಷಣಾಃ |

ಗೀತಾ XVIII.೩.

ಸಮಸ್ತಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ತೊರೆದುರುವುದೇ ತ್ಯಾಗವೆಂದು ಶ್ಲೋಕಾಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಯತ್ಕರೋಷಿ ಯದತ್ನಾಸಿ ಯಜ್ಞಹೋಷಿ ದದಾಸಿ ಯತ್ |
ಯತ್ತಪಸ್ಯಸಿ ಕೌಂತೇಯ ತತ್ಕುರುಷ್ವ ಮದರ್ಪಣಂ ||

ಗೀತಾ IX. ೨೭.

ಎಲೈ ಕೌಂತೇಯನೇ ! ನೀನು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ತಿನ್ನುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಹೋಮಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಕೊಡುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಮಾಡುವನಾಗು.

ಮನ್ನನಾ ಭವ ಮದ್ಭಕ್ತೋ ಮದ್ಯಾಜೀ ಮಾಂ ನಮಸ್ಕುರು
ಮಾಮೇವೈಷ್ಯಸಿ ಯುಕ್ತ್ವೈವಮಾತ್ಮಾನಂ ಮತ್ಪರಾಯಣಃ ||

ಗೀತಾ IX. ೩೪.

ನಿನ್ನ ಮನವನ್ನು ನನ್ನಮೇಲಿರಿಸು; ನನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗು; ನನ್ನ ನ್ನಾರಾಧಿಸು; ನನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸು; ಹೀಗೆ ನಾನೇ ಗತಿಯೆಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇ ಹೊಂದುವೆ

ಯೇ ತು ಸರ್ವಾಣಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಮಯಿ ಸನ್ಯಸ್ಯ ಮತ್ಪರಾಃ
 ಅನನ್ಯೇನ್ಯೇವ ಯೋಗೇನ ಮಾಂ ಧ್ಯಾಯಂತ ಉಪಾಸತೇ ||
 ತೇಷಾಮಹಂ ಸಮುದ್ಧರ್ತಾ ಮೃತ್ಯುಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ ||
 ಭವಾಮಿ ನ ಚಿರಾತ್ಪಾರ್ಥ ಮಯ್ಯಾವೇಶಿತಚೇತಸಾಂ ||
 ಮಯ್ಯೇವ ಮನ ಆಧತ್ಸ್ವ ಮಯಿಬುದ್ಧಿಂ ನಿವೇಶಯ |
 ನಿವಸಿಸ್ಯಸಿ ಮಯ್ಯೇವ ಅತ ಉಧ್ವಂ ನ ಸಂಶಯಃ ||

ಗೀತಾ XII.೬-೮.

ಯಾರು ಸಮಸ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನನ್ನ
 ನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡು, ಏಕಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ನೆನೆಯುತ್ತ
 ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವರೋ ಅಂಥವರನ್ನು ನಾನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೇ ಮೃ
 ತ್ಯುಭೂತವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಡಲಿಂದ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವೆನು;
 ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು; ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
 ಇಡು; ಅದರ ಮೇಲೆ ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡುವೆ, ಸಂಶಯ
 ವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವನು.

೯. ತಸ್ಮಿನ್ನನನ್ಯತಾ ತದ್ವಿರೋಧಿಪಃ ಉದಾಸೀನತಾ ಚ.

ಅನನಲ್ಲಿ (ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ) ಏಕಮನಸ್ಕತೆ, ಅನನಿಗೆ ಹಗೆಯಾ
 ದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಾಸೀನತೆ (ಆಸೆಗೂ ತಡೆಯಿಂದಿರುವುದು.)

೧೦. ಅನ್ಯಾಶ್ರಯಾಣಾಂ ತ್ಯಾಗೋಽನನ್ಯತಾ.

ಮತ್ತಾವ ವಿಧವಾದ ಅವಲಂಬನಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು
 ಅನನ್ಯತೆಯೆನಿಸುವುದು. (ಭಗವದ್ವಿಷಯವಾದ ಸಂಭಾಷಣ ನಾಮ
 ಸಂಕೀರ್ತನ ಮುಂತಾದವು ಏನೂ ಮತ್ತಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡಬಾ
 ರದು).

೧೧. ಲೋಕವೇದೇಷು ತದನುಕೂಲಾಚರಣಂ ತದ್ವಿರೋ
ಧಿಷು ಉದಾಸೀನತಾ

ಲೌಕಿಕ ವೈದಿಕವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ (ಭಗವಂತನಿಗೆ)
ಅನುಕೂಲವಾದುದನ್ನು (ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನು) ಮಾಡಬೇಕು; ಅಲ್ಲದ
ರಲ್ಲಿ ಔದಾಸೀನ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

೧೨. ಭವತು ನಿಶ್ಚಯದಾರ್ಢ್ಯಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಶಾಸ್ತ್ರರ
ಕ್ಷಣಂ.

(ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ) ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುವವರೆಗೂ
ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಬೇಕು.

ನಿಶ್ಚಯದಾರ್ಢ್ಯವು ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರರಕ್ಷಣವು
ಮಾಡಲ್ಪಡಬಹುದು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥ ಮಾಡುವರು.

೧೩. ಅನ್ಯಥಾ ಪಾತಿತ್ಯಶಂಕಯಾ.

ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಾತಿತ್ಯಶಂಕೆಯುಂಟು, (ಪತನಭಯವುಂಟು.)

೧೪. ಲೋಕೋಪಿ ತಾವದೇವ, ಭೋಜನಾದಿವ್ಯಾವಾ
ರಸ್ತು ಆಶರೀರಧಾರಣಾವಧಿ.

ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆಸಲ್ಪಡತಕ್ಕದು;
ಆದರೆ ಊಟ ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳು ದೇಹವಿರುವವರೆಗೂ ನಡೆಯ
ಬೇಕು.

“ಶರೀರಮಾಧ್ಯಂ ಖಲು ಧರ್ಮಸಾಧನಂ” ಎಂದು ಕಾಳಿದಾ
ಸನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶರೀ
ರವು ಮೊದಲು ಬೇಕಾಗಿದೆ.

೧೫. ತಲ್ಲಕ್ಷಣಾನಿ ವಾಚ್ಯಂತೇ ನಾನಾಮತಭೇದಾತ್

ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹಲವರ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

೧೬. ಪೂಜಾದಿಷ್ಟನುರಾಗ ಇತಿ ವಾರಾಶರ್ಯಃ.

ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನುರಾಗವು ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ವೇದವ್ಯಾಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

೧೭. ಕಥಾದಿಷು ಇತಿ ಗರ್ಗಃ

ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಗರ್ಗರ ಮತವು.

೧೮. ಆತ್ಮರತ್ನವಿರೋಧೇನೇತಿ ಶಾಂಡಿಲ್ಯಃ

ನಿರಂತರವಾದ ಆತ್ಮಸುಖಾನುಭವವು ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಶಾಂಡಿಲ್ಯರು ಹೇಳಿರುವರು.

೧೯. ನಾರದಸ್ತು ತದರ್ಪಿತಾಖಿಲಾಚಾರತಾ,

ತದ್ವಿಸ್ತರಣೇ ಪರಮವ್ಯಾಕುಲತೇತಿ.

ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಮರೆಯುವಿಕೆಯಿಲ್ಲ ಕೇವಲ ಸಂಕಟಪಡುವುದು ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ನಾರದರ ಅಭಿಮತವು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡೂ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯಂತೆ ತೋರುವುದು; ಕಡೆಯ ಎರಡೂ ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡುವುದಾಗಿ ಎಂದರೆ ನಾರದರ ಮತವು ದ್ವೈತಪರವಾಗಿಯೂ, ಶಾಂಡಿಲ್ಯರ ಮತವು ಅದ್ವೈತಪರವಾಗಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಹೇಳಲ್ಪಡಬಹುದು.

೨೦. ಅಸ್ಮೈವಮೇವಂ.

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇರುವುದು.

ಇಂತಿಂತಹ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಿರುವುವು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿರುವರು.

೨೧, ಯಥಾ ವ್ರಜಗೋಪಿಕಾನಾಂ.

ಬೃಂದಾವನದ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ.

ಈ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಅವನ ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದವರಾಗಿ ಪ್ರೇಮದ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದವರಂತೆ ಇದ್ದರು. ಅವನ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ, ಇದರ ಬಂಧನಗಳನ್ನೂ, ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಇದರ ಸಂತೋಷದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಗುವರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವನ ಬೃಂದಾವನದ ಜರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ವಿವರಿಸಲಿರುವನು. ಅವನಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ನೆನೆನೆಂದು ಮರುಗಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೂ, ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಮರೆತವರಾಗಿ ತಾವೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಎಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಪುನಃ ಅವನಂ ಪೂಜಾರ್ಹನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಾಗ ತಮ್ಮನ್ನು ಗೋಪಿಯರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು.

ಗೋಪ್ಯಶ್ಚ ಕೃಷ್ಣ ಮುಪಶಬ್ದ್ಯ ಚರಾದಭೀಷ್ವಂ ।

ಯತ್ರೇಕ್ಷಣೇ ದೃಶಿಷು ಸಕ್ಷ್ಯಕೃತಂ ಶಪಂತ್ಯಃ॥

ದೃಗ್ಭಿರ್ಹೃದೀಕೃತಮಲಂ ಪರಿರಭ್ಯ ಸರ್ವಾ ।

ಸ್ತದ್ಭಾವನಾಪುರಪಿ ನಿತ್ಯಯುಜಾಂ ದುರಾಪಂ ॥

ಭಾಗವತ X. ೮೨. ೪೧.

ಗೋಪಿಯರು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನರೂಪಿಗಳಾದ ರೆಪ್ಪೆಗಳು ಸೃಜಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವರಾಗಿ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ ಹೃದಯಕಮಲವೆಂಬ ಮನೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿತನಂ ಮಾಡಿ ಅವನಂ (ಕೃಷ್ಣನನ್ನು) ಆಲಿಂಗನಂಗೆಯ್ದು, ಎಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೆ ಯಿದರು.

ಲಲಿತಗತಿವಿಲಾಸವಲ್ಲು ಹಾಸಪ್ರಣಯನಿರೀಕ್ಷಣಕಲ್ಪಿತೋರುವಾನಾಃ | ಕೃತಮನುಕೃತವತ್ಯ ಉನ್ಮದಾಂಧಾಃ ಪ್ರಕೃತಿಮರ್ಗ ಕಿಲ ಯಸ್ಯ ಗೋಪವಧ್ವಜಃ ||

ಶ್ರೀಭಾಗವತ I. ೯, ೪೦.

ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಂದಗಮನದಿಂದಲೂ, ಬೆಡಗಿಸಿಂದಲೂ, ಮುಗುಳುನಗೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂನೋಟಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವರಾಗಿ, ಮೋಹಾತಿಶಯದಿಂದ ಯಾವ ಕೃಷ್ಣನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಣಕಿಸಿದವರಾಗಿ, ಸಾರೂಘ್ಯಮುಕ್ತಿಯಂ ಪಡೆದರೋ ಅಂಥ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವನೆಂದು ಭೀಷ್ಮರು ತಮ್ಮ ಅವಸಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಇರುವರು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ (ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಶಮಸ್ಕಂಧವನ್ನೂ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಪಂಚಮಾಂಶದ 13 ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನೂ ನೋಡತಕ್ಕದ್ದು.)

೨೨. ನ ತತ್ಪ್ರಾಪಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನವಿಸ್ಮಯತ್ಯಪವಾದಃ.

ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮರೆತಿರುವ ಅಪವಾದವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

೨೩. ತದ್ವಿಹೀನಂ ಜಾರಾಣಾಮಿವ.

ಭಗವನ್ಮಾಪಾತ್ಮ್ಯದರಿವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜಾರರ ಪ್ರೀತಿಯಂತಾಗುವುದು.

೨೪. ನಾಸ್ತೈವ ತಸ್ಮಿನ್ ತತ್ಸುಖಸುಖಿತ್ವಂ.

ನಿಷಿದ್ಧಸುಖದಲ್ಲಿ (ಜಾರರ ಸುಖದಲ್ಲಿ) ಒಬ್ಬರ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸುಖವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಷಿಯರ ವಿಷಯವು ಹಾಗಿರಬಲ್ಲ.

೨೫. ಸಾ ತು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗೇಭ್ಯೋಪ್ಯಧಿ ಕತರಾ.

ಅದು (ಭಕ್ತಿಯು) ಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಯೋಗ ಇವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತೀತವಾದುದು.

ತಪಸ್ವಿಭ್ಯೋಧಿಕೋ ಯೋಗೀ ಜ್ಞಾನಿಭ್ಯೋಪಿ ಮತೋಧಿಕಃ |
ಕರ್ಮಿಭ್ಯಶ್ಚಾಧಿಕೋ ಯೋಗೀ ತಸ್ಮಾದ್ಯೋಗೀ ಭವಾರ್ಜುನ ||
ಯೋಗಿನಾಮಪಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮದ್ಗತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ |
ಶ್ರದ್ಧಾರ್ವಾ ಭಜತೇ ಯೋ ಮಾಂ ಸ ಮೇ ಯುಕ್ತತಮೋ
ಮತಃ ||

ಗೀತಾ VI. ೪೬-೪೭.

ಯೋಗಿಯು ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡವನು; ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ (ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡವನಿಗಿಂತಲೂ) ಅಧಿಕನು; ಕರ್ಮಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ (ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುವವರಿಗಿಂತಲೂ) ಹಿರಿಯನು; ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಅರ್ಜುನನೇ ನೀನು ಯೋಗಿಯಾಗು. ಸಮಸ್ತರಾದ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಶ್ರದ್ಧೆ

ಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಂತರಂಗದಿಂದ ಭಜಿಸುವನೋ
(ಉಪಾಸಿಸುವನೋ) ಅವನೇ ಅತ್ಯಂತಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು.

೨೬. ಫಲರೂಪತ್ವಾತ್.

ಫಲರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ (ಭಕ್ತಿಯು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು.)

ಭಕ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ, ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಫಲದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ವೃಕ್ಷದಂತಿರುವುದು. ಆದರ ಸಾಧನದ ಸಂಗಡಲೇ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣದಲ್ಲಿ ರಸವೂ, ತೃಪ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುವುವು. ಆದರೆ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಂತೆ ಸಾಧನದ ಸಂಗಡ ಫಲಾಸ್ವಾದನಸುಖವಿರಲಾರದೆಂದಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಭಕ್ತಿಯು ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳ ಫಲವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿರುವರು.

೨೭. ಈಶ್ವರಸ್ಯಾಪಿ ಅಭಿವಾನದ್ವೇಷಿತ್ವಾತ್ ದೈನ್ಯಪ್ರಿಯತ್ವಾಚ್ಚ.

ಭಗವಂತನೂ ಕೂಡ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಲೂ, ದೈನ್ಯಗುಣವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವುದರಿಂದ (ದೈನ್ಯಗುಣಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಉತ್ತಮವಾದುದು.)

ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛಾಪ್ರೇಮಗಳು ದೈತ್ಯಾಹಂಕಾರಗಣಪಳಿಗೆ

ವ್ಯಾಪಿಸತಕ್ಕುದಲ್ಲದೆ ಈ ಗುಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜೇತನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ; ಏಕೆಂದರೆ :—

ಸಮೋಹಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ನ ಮೇ ದ್ವೇಷೋಸ್ತಿ ನ
ಪ್ರಿಯಃ | ಯೇ ಭಜಂತಿ ತು ಮಾಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಯಿತೇ ತೇ
ಷು ಚಾಪ್ಯಹಂ ||

ಗೀತಾ XI, ೨೯.

ನಾನು ಸಕಲಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿರುವೆನು ; ನನಗೆ ಹಗೆಯೂ ಇಲ್ಲ ; ಪ್ರಿಯನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜನೆ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವರು ; ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿರುವೆನು, ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ :—

“ ಜಿಂಕೆಯು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವವರ ಹಳೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವವರ ಶೀತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸಲಾರದೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾದವರ ಬಂಧನವು ಪರಿಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕವರ ಬಂಧನವು ಪರಿಹರಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅಸಹ್ಯವೂ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ನನಗೆ ಸಂಬಂಧವಲ್ಲ.” ಅಹಂಕಾರವು ಭಗವಂತನನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಮರೆಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ, ಭಕ್ತನಾದವನು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಡುಹಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನೆಂದು ಭಾವವು.

೨೮. ತಸ್ಯಾಃ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಸಾಧನಮಿತ್ಯೇಕೇ.

ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಜ್ಞಾನವೇ ಸಾಧನವಾಗಿರುವುದೆಂದು
ಕೆಲವರ ಮತವು

೨೯. ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯತ್ವಮಿತ್ಯನ್ಯೇ.

ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುವು
ಎಂದು ಇತರರು ಹೇಳುವರು.

ಜ್ಞಾನಸೂರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯು ಜನಿಸಲಾರದೆಂದು
ಹಿಂದಿನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಏಕ
ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಬರಬೇಕೆಂತಲೂ
ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಯಾಗಲಾರದೆಂತಲೂ ಈ ಸೂತ್ರದ ತಾತ್ಪರ್ಯವು. ಮುಂದಿನ ಸೂತ್ರ
ದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಮತಗಳೂ ಸರಿಯಲ್ಲ; ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಸಾಕೆಂದು
ಸಸತ್ಕುಮಾರರೂ ನಾರದರೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವರು.

೩೦. ಸ್ವಯಂ ಫಲರೂಪತಾ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರಾಃ

ಭಕ್ತಿಯು ತಾನೇ ತನ್ನ ಫಲರೂಪವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮ
ಕುಮಾರರುಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

೩೧. ರಾಜಗೃಹಭೋಜನಾದಿಸು ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್.

ರಾಜಗೃಹಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ (ತೃಪ್ತಿ
ಯಾಗಲಾರದು.)

“ರಾಜಗೃಹಭೋಜನಾದಿಸು ತಥೈವ ದೃಷ್ಟತ್ವಾತ್” ಎಂದು
ತಲೂ ಪಾಠಭೇದವುಂಟು. ಇದರಿಂದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಭೇದವೇನೂ
ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬರಾಜನು ಒಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ

ಅದು ಹೀಗಿರುವುದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ತೃಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಸ್ವಾಧೀನವಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಆನ್ನವಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಬಳಲಿರುವವನಿಗೆ ಹಸಿವು ಅಡಗಿ ಕೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೩.೧. ನ ತೇನ ರಾಜಪರಿತೋಷಃ ಹ್ವಚ್ಛಾಂತಿರ್ವಾ.

ಅರಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿ ಆಹಾರವನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಹಸಿದವನಿಗೆ ಹಸಿವಡಗುವುದಾಗಲಿ, ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

೩.೨. ತಸ್ಮಾತ್ ಸೈವಗ್ರಾಹ್ಯಾ ಮುಮುಕ್ಷುಭಿಃ.

ಅದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಅದನ್ನೇ (ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ) ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕು.

೩.೪. ತಸ್ಯಾಸ್ಸಾಧನಾನಿ ಗಾಯಂತ್ಯಾಚಾರ್ಯಾಃ.

ಅದರ (ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವ) ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರುಗಳು (ಹೀಗೆ) ವಿವರಿಸುವರು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾವು ನು ಶಬರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ:—

ತಸ್ಮಾದ್ಭಾಮಿನಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಾದ್ವಕ್ಷ್ಯೇಹಂ ಭಕ್ತಿಸಾಧನಂ ।
ಸತಾಂ ಸಂಗತಿರೇವಾತ್ರ ಸಾಧನಂ ಪ್ರಥಮಂ ಸ್ಮೃತಂ ॥
ದ್ವಿತೀಯಂ ಮತ್ಯಥಾಲಾಪಃ ತೃತೀಯಂ ಮದ್ಗುಣೇರಣಂ ।
ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೃತ್ವಂ ಮದ್ವಚಸಾಂ ಚತುರ್ಥಂ ಸಾಧನಂ ಭವೇತ್ ॥
ಅಚಾರ್ಯೋವಾಸನಂ ಭದ್ರೇಮದ್ಭದ್ರಾಽಮಾಯಯಾ ಸದಾ ।

ಪೆಂಚಮಂ ಪುಣ್ಯಶೀಲತ್ವಂ ಯಮಾದಿ ನಿಯಮಾದಿ ಚ||
 ನಿಷ್ಠಾ ಮತ್ಪ್ರಜನೇ ನಿತ್ಯಂ ಪಷ್ಕಂ ಸಾಧನವಿಾರಿತಂ |
 ಮಮ ಮಂತ್ರೋವಾಸಕತ್ವಂ ಸಾಂಗಂ ಸಪ್ತಮಮುಚ್ಯತೇ||
 ಮದ್ಭಕ್ತೇಷ್ಯಧಿಕಾ ಪೂಜಾ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಮನ್ಮತೀ |
 ಬಾಹ್ಯಾರ್ಥೇಷು ವಿರಾಗಿತ್ವಂ ಶಮಾದಿಸಹಿತಂ ತಥಾ||
 ಅಷ್ಟಮಂ ನವಮಂ ತತ್ಪವಿಚಾರೋ ಮಮ ಭಾಮಿನಿ |
 ಏವಂ ನವವಿಧಾ ಭಕ್ತಿಸ್ಸಾಧನಂ ಯಸ್ಯ ಕಸ್ಯ ವಾ |
 ಸ್ತ್ರಿಯೋ ವಾ ಪುರುಷಸ್ಯಾಪಿ ತೀರ್ಥಗ್ಯೋನಿಗತಸ್ಯ ವಾ ||
 ಭಕ್ತಿಸ್ಸಂಜಾಯತೇ ಪ್ರೇಮಲಕ್ಷಣಾ ಶುಭಲಕ್ಷಣೇ ||
 ಭಕ್ತೌ ಸಂಜಾತಮಾತ್ರಾಯಾಂ ಮತ್ತತ್ವಾನುಭವಸ್ತದಾ||
 ಮಮಾನುಭವಸಿದ್ಧಸ್ಯ ಮುಕ್ತಿಸ್ತತ್ಪ್ರವ ಜನ್ಮನಿ |
 ಸ್ಯಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಂ ಭಕ್ತಿಃ ಮೋಕ್ಷಸ್ಯೇತಿ ಸುನಿಶ್ಚಿತಂ ||

ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣ III. ೧೦. ೨೨-೩೦.

ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ (೧) ಸತ್ಸಹವಾಸ; (೨) ನನ್ನ
 ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಾಪಮಾಡುವಿಕೆ; (೩) ನನ್ನ ಗುಣಕೀರ್ತನೆಗಳು;
 (೪) ನನ್ನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥದೊಡನೆ ತಿಳಿಸುವುದು; (೫) ಗುರು
 ವನ್ನು ನಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸರ್ವದಾ ಅವನ
 ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದು; (೬) ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಯಮನಿಯಮಾದಿ
 ಗಳ ಆಚರಣೆ, ನನ್ನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ; (೭) ನನ್ನ ಮಂತ್ರಗ
 ಳನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು; (೮) ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ
 ಹೆಚ್ಚಾದ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವುದು; ನನ್ನನ್ನು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ತಿಳುವುದು; ಹೊರಗಿನ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೈರಾಗ್ಯವೂ, ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ

ನಿಗ್ರಹ ಮುಂತಾದುದು; (೯) ನನ್ನ ತತ್ತ್ವವಿಚಾರವು; ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಪಾಯಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಯಾರು ಅವಲಂಬಿಸುವರೋ-ಅವರು ಗಂಡಸರಾಗಲಿ, ಹೆಂಗಸರಾಗಲಿ, ಕೀಳು ಜಾತಿಯ ಜಂತುಗಳಾಗಲಿ-ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು; ಭಕ್ತಿಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವರು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯವಾಗಿರುವುದು.

೩.೫. ತತ್ತು ವಿಷಯತ್ಯಾಗಾತ್ ಸಂಗತ್ಯಾಗಾಚ್ಛ.

ಅದು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಿಡುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, (ಲೌಕಿಕಜನರ) ಸಂಗವನ್ನು ತೊರೆಯುವುದರಿಂದಲೂ ಕೂಡ (ಉಂಟಾಗುವುದು.)

೩.೬. ಅವ್ಯಾವೃತ್ತಭಜನಾತ್.

ಎಡೆಬಿಡದೆ ಯಾವಾಗಲೂ (ಭಗವಂತನನ್ನು) ಭಜಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೂ (ಉಂಟಾಗುವುದು.)

“ಅವ್ಯಾವೃತ್ತಭಜನಾತ್” ಎಂದು ಪಾಠಭೇದ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

೩.೭. ಲೋಕೇಪಿ ಭಗವದ್ಗುಣಶ್ರವಣಕೀರ್ತನಾತ್.

ಜನರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಕೊಂಡಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ಕೂಡ (ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿ ಯಾಗುವುದು.)

“ಮದ್ಭಕ್ತಾ ಯತ್ರ ಗಾಯಂತೇ ತತ್ರ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ನಾರದ”

ಎಲೈ ನಾರದನೇ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸು

ತ್ತಿರುವರೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರುವೆನು, ಎಂಬೀ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಾಠ
ಕರು ಈ ಸೂತ್ರಾರ್ಥದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸತಕ್ಕುದು.

೩೮. ಮುಖ್ಯತಸ್ತು ಮಹತ್ಕೃಪಯೈವ ಭಗವತ್ಕೃಪಾ
ಲೇತಾದ್ವಾ.

ಆದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದು (ಭಕ್ತಿಯು) ದೊಡ್ಡವರ ಅನುಗ್ರಹ
ದಿಂದ ಅಥವಾ ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಲೇಶದಿಂದ (ಉಂಟಾಗುವುದು.)

ಸತಾಂ ಪ್ರಸಂಗಾನ್ಮಮವೀರ್ಯಸಂವಿದೋ ಭವಂತಿ
ಹೃತ್ಕರ್ಣರಸಾಯನಾಃ ಕಥಾಃ | ತಜ್ಜ್ಞೋಷಣಾದಾತ್ಮಪವರ್ಗ
ವರ್ತ್ಮನಿ ಶ್ರದ್ಧಾ ರತಿರ್ಭಕ್ತಿರನುಕ್ರಮಿಷ್ಯತಿ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ III. ೨೫. ೨೫.

ದೊಡ್ಡವರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿ
ಸುವ ಮಾತುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲಿರುವುವು. ಅವುಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೂ
ಕಿವಿಗೂ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು; ಅವುಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಭಗ
ವಂತನಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ರತಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉಂಟಾ
ಗುವುವು.

ನಾಯಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಚನೇನ ಲಭ್ಯೋ ನ ಮೇಧಯಾ
ನ ಏಹುನಾ ಶ್ರುತೇನ | ಯಮೇವೈಷ ವೃಣುತೇ ತೇನ ಲಭ್ಯಃ
ತಸ್ಯೈಷ ಆತ್ಮಾ ವಿವೃಣುತೇ ತನೂಂ ಸ್ವಾಂ ||

ಮುಂಡಕ. III. ೨. ೩.

ಈ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮನನದಿಂದಲಾಗಲಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲಾಗಲಿ
ಋಚ್ಛಾದ ಶ್ರವಣದಿಂದಲಾಗಲಿ ಹೊಂದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಮಾ

ತೃನು ಯಾವನನ್ನು ವರಿಸುವನೋ ಅವನಿಗೆ ಲಭಿಸಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು.

ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೊಡನೆ ಶ್ರವಣಮನ ಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ವರಿಸುವನೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಶ್ರವಣಮನನಂಗಳಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗಲಾರದೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಕೆಲವರು ಈ ಸೂತ್ರವನ್ನು 'ಮುಖ್ಯತಸ್ತು ಮಹತ್ಕೃಪಯೈವ' ಎಂದೂ 'ಭಗವತ್ಕೃಪಾಲೇಶಾದ್ವಾ' ಎಂದೂ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು.

೩೯. ಮಹತ್ಸಂಗಸ್ತು ದುರ್ಲಭೋಽಗಮ್ಯೋಽಮೋಘಶ್ಚ.

ದೊಡ್ಡವರ ಸಹವಾಸವು ದೊರೆಯುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ ; ಯಾವಾಗ ದೊರೆಯುವುದು, ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ಆದರೆ ಅವರ ಸಹವಾಸವು ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೪೦. ಲಭ್ಯತೇಽಪಿ ತತ್ಕೃಪಯೈವ.

(ಮಹಾತ್ಮರ ಸಂಗವು) ದೊರೆತರೂ ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ದೊರೆಯಬೇಕು.

೪೧. ತಸ್ಮಿನ್ ತಜ್ಞನೇ ಭೇದಾಭಾವಾತ್.

ಏಕೆಂದರೆ ಭಗವಂತನಿಗೂ ಅವನ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ.

೪೨. ತದೇವ ಸಾಧ್ಯತಾಂ, ತದೇವ ಸಾಧ್ಯತಾಂ.

ದೊಡ್ಡವರ ಸಹವಾಸವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಬೇಕು, ದೊಡ್ಡವರ ಸಹ
ವಾಸವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಬೇಕು.

ತ್ರಿಜಗತಿ ಸಜ್ಜನಸಂಗತಿರೇಕಾ ಭವತಿ ಭವಾರ್ಣವತ
ರಣೇ ನೌಕಾ||

ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವು ಮಾತ್ರ
ವೇ ಸಂಸಾರಸಾಧನವನ್ನು ಪಾಟುವುದರಲ್ಲಿ ನಾವೆಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ,
ಎಂದು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪದ್ಮವಾದರು ಹೇಳಿರುವರು.

೪೩. ದುಸ್ಸಂಗಃ ಸರ್ವಥೈವ ತ್ಯಾಜ್ಯಃ.

ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸವು ಎಲ್ಲ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಡಬೇಕು.

ಕೆಟ್ಟ ಸಹವಾಸವೆಂಬುದು ಕೆಟ್ಟ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಕೆಟ್ಟ ನೋಟ
ಗಳು, ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳು, ಕೆಟ್ಟ ಹಾಡುಗಳು ಮುಂತಾದ ಕೆಟ್ಟ ನೆನ
ಪುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿರುವುದು.

೪೪. ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಮೋಹಃ ಸ್ಮೃತಿಭ್ರಂಶ ಬುದ್ಧಿ
ನಾಶ ಸರ್ವನಾಶ ಕಾರಣತ್ವಾತ್.

ಎಕೆಂದರೆ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಗದಿಂದ ಕಾಮವೂ, ಕ್ರೋಧವೂ, ಮೋ
ಹವೂ, ಸ್ಮೃತಿಭ್ರಮಣೆಯೂ, ಬುದ್ಧಿನಾಶವೂ, ಎಲ್ಲ (ಇಹಪರಸು
ಖಗಳ) ನಾಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. (ಎಲ್ಲ ನಾಶವೆಂದರೆ ಸಮಸ್ತ
ವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳ ನಾಶವೆಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥಮಾಡು
ವರು.)

ಧ್ಯಾಯತೋ ವಿಷಯಾಃ ಪುಂಸಃ ಸಂಗಪ್ರೇಷೂಪ
ಜಾಯತೇ | ಸಂಗಾತ್ಸಂಜಾಯತೇ ಕಾಮಃ ಕಾಮಾತ್ ಕ್ರೋ
ಧೋಭಿಜಾಯತೇ || ಕ್ರೋಧಾಧ್ಯವತಿ ಸಮೋಹಃ ಸಮೋ

ಹಾತ್ ಸ್ತೃತಿವಿಭ್ರಮಃ | ಸ್ತೃತಿಭ್ರಂಶಾದ್ಬುದ್ಧಿನಾಶೋ ಬುದ್ಧಿ
ನಾಶಾತ್ಪ್ರಾಣಶ್ಯತಿ ||

ಗೀತಾ. II. ೬೨-೬೩

ಇಂದ್ರಿಯವಿಷಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವವನಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಗವುಂ
ಟಾಗುವುದು. ಸಂಗದಿಂದ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಆಸೆಯಿಂದ ಕೋಪ
ವೂ, ಕೋಪದಿಂದ ಮೋಹವೂ, ಮೋಹದಿಂದ ಮರವೆಯೂ, ಮರವೆ
ಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿನಾಶವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು; ಬುದ್ಧಿನಾಶದಿಂದ (ಅವ
ನೇ) ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವನು, ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರು
ವುದನ್ನು ಈ ಸೂತ್ರದೊಡನೆ ಯೋಚಿಸಬಹುದು.

೪೫. ತರಂಗಾಯಂತಾ ಅಪಿ ಇಮೇ ಸಂಗಾತ್ಸಮು
ದ್ರಾಯಂತಿ.

ಈ ದುರ್ಗುಣಗಳು ಮೊದಮೊದಲು ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಅಲೆಗಳಂತಿದ್ದರೂ ಸಹವಾಸದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಕಡಲುಗಳಂತಾಗುವುವು.

೪೬. ಕಸ್ತುರತಿ ಕಸ್ತುರತಿ ಮಾಯಾಂ ? ಯಸ್ಸಂಗಂ
ತ್ಯಜತಿ, ಯೋ ಮಹಾನುಭಾವಂ ಸೇವತೇ, ಯೋ
ನಿರ್ಮಮೋ ಭವತಿ.

ಯಾವನು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವನು ? ಯಾವನು
ಮಾಯಾತೀತನಾಗುವನು ? ದುಷ್ಟಸಹವಾಸವನ್ನು ಯಾವನು ಬಿಡು
ವನೋ, ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಯಾವನು ಸೇವೆಮಾಡುವನೋ, ಯಾವನು
ಮಮಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವನೋ (ಅವನು ಮನೆಯನ್ನು ಮೀರುವನು.)

೪೭. ಯೋ ವಿವಿಕ್ತಸ್ಥಾನಂ ಸೇವತೇ, ಯೋ ಲೋಕ
ಬಂಧಮುನ್ಮೂಲಯತಿ, ನಿತ್ಯಗುಣೈಶ್ಚ ಭವ
ತಿ, ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ತ್ಯಜತಿ.

ಯಾವನು ವಿವಿಕ್ತಸ್ಥಾನವನ್ನು (ವಿಜನವಾಗಿರುವಡೆಯನ್ನು) ಸೇವಿಸುವನೋ, ಯಾವನು ಲೋಕಸಂಬಂಧವಾದ ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಬೇರೊಡನೆ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ಬಿಡುವನೋ, ಯಾವನು ಸತ್ಪರಜಸ್ತವೋ ಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನಾಗುವನೋ, ಯಾವನು ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ಬಿಡುವನೋ (ಅವನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟುವನು.)

ವಿವಿಕ್ತಸ್ಥಾನವೆಂದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಜನಗಳ ಗಲಭೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರವೇಶವೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ವಿವಿಕ್ತಸ್ಥಾನವು ಹೃದಯದ ಅಂತರಂಗವಾಗಿರುವುದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥೀನವುಳ್ಳವನು ಅಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವನು ಎಂತಲೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ವನೇಹಿ ದೋಷಾಃ ಪ್ರಭವಂತಿ ರಾಗಿಣಃ |

ನಿವೃತ್ತರಾಗಸ್ಯ ಗೃಹಂ ತಪೋವನಂ ||

ಏಕಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿಯೂ ದೋಷಗಳು ಇರುವುವು. ಏಕತ್ರನಾದವನಿಗೆ ಗೃಹವೂ ತಪೋವನವು.

ತ್ಯಗುಣ್ಯವಿಷಯಾ ವೇದಾಃ ನಿಶ್ಚೈಗುಣ್ಯೋ ಭವಾ
ರ್ಜಾನ | ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವೋ ನಿತ್ಯಸತ್ವಸ್ಥೋ ನಿಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಆ
ತ್ಮರ್ವಾ ||

ಗೀತಾ. II. ೪೫.

ಎಶೈ ಅರ್ಜುನನೇ ವೇದಗಳು ತ್ರಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಾದುವುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವುವು; ನೀನು ತ್ರಿಗುಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ದ್ವಂದ್ವರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯಗುಣನಿಷ್ಠನಾಗಿಯೂ, ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳ (ಸಂಪಾದಿಸುವ ಮತ್ತು

ಪಾಡುವ) ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೂ
ಆಗು ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುವನು.

೪೮. ಯಃ ಕರ್ಮಫಲಂ ತ್ಯಜತಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸನ್ಯ
ಸ್ಯತಿ ತತೋ ನಿರ್ವ್ಯಂದೋ ಭವತಿ.

ಯಾವನು ಕರ್ಮಫಲಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡುವನೋ,
ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ತದ್ವಾರಾ ಸುಖದುಃಖಾದಿ
ದ್ವಂದ್ವರಹಿತನಾಗುವನೋ (ಅವನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟುವನು.)

ಕರ್ಮಣ್ಯೋವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ

ಗೀತಾ. II. ೪೭

ನಿನಗೆ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಅಧಿಕಾರವು; ಅದರ ಫಲದಲ್ಲಿ
ಯಾವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ.

೪೯. ಯೋ ವೇದಾನಪಿ ಸನ್ಯಸ್ಯತಿ ಕೇವಲಮವಿಚ್ಛಿ
ನ್ನಾನುರಾಗಂ ಲಭತೇ.

ಯಾವನು ವೇದಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಬಿಡುವನೋ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ
ಕೇವಲ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನೋ (ಅವನು
ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟುವನು.)

ಒಂದು ದೇಶವನ್ನು ಅರಿತಿರುವವನಿಗೆ ಆ ದೇಶದ ವಿವರಣೆಯು
ಪುಸ್ತಕವು ಹೇಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಮಾತ್ಮ
ನನ್ನು ಅರಿತವನಿಗೆ ಅವನನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವೇದಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಿರು
ವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತ. ವೇದಗಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವೈದಿಕಕಾ
ರ್ಯಗಳೆಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿರುವರು.

ದೈವೀಹ್ಯೇಷಾ ಗುಣಮಯಾ ಮಮ ಮಾಯಾ ದುರ

ತ್ಯಯಾ | ಮಾಮೇವ ಯೇ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಮಾಯಾಮೇತಾಂ
ತರಂತಿ ತೇ||

ಗೀತಾ. VII. ೧೪.

ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಈ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯು
ದೈವಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅದು ಯಾರಿಂದಲೂ
ದಾಟಲಶಕ್ಯವು. ನನ್ನನ್ನೇ ಯಾರು ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಯೋ ಅವ
ರಿಗೆ ಗುಣಮಯವಾಗಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಈ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು
ಆತಿಕ್ರಮಿಸುವರು.

೫೦. ಸ ತರತಿ ಸ ತರತಿ ಸ ಲೋಕಾಂಸ್ತಾರಯತಿ.

ಅವನೇ ಗ ಮಾಯೆಯನ್ನು ದಾಟುವನು; ಅವನೇ ಗ ಮಾಯಾ
ತೀತನಾಗುವನು; ಅದನ್ನು ಲೋಕವನ್ನು ಸಾಯೆಯಿಂದ ದಾಟಿಸು
ವನು.

೫೧. ಅನಿವಚ್ಛನೀಯಂ ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪಂ.

ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವು; ಇಂತಹದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೫೨. ಮೂಕ್ತಾಸ್ವಾದನವತ್.

ಮೂಗನ ರುಚಿಯಂತೆ.

ಮೂಗನು ರುಚಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು
ಹೇಳಲಾರನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತಿಯು ಅನುಭವವೇದ್ಯವಾಗುವುದೇ
ವಿನಾ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೇಲಣ ಎರಡು
ಸೂತ್ರಗಳ ಭಾವಾರ್ಥ.

೫೩. ಪ್ರಕಾಶ್ಯತೇ ಕ್ವಾಪಿ ವಾತ್ಸ್ರೇ.

(ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು) ಯಾವುದಾದರೊಂದು (ತಕ್ಕ) ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು.

೫೪. ಗುಣರಹಿತಂ ಕಾಮನಾರಹಿತಂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣ
ವರ್ಧಮಾನಮವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತರಮನುಭ
ವರೂಪಂ.

(ಭಕ್ತಿಯು) ಗುಣವಿಲ್ಲದುದು, ಆಸೆಯಿಲ್ಲದುದು, ನಿಮಿಷ
ನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು, ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದುದು, ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮ
ವಾದುದು, ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

‘ಗುಣರಹಿತಂ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತ್ರಿಗುಣಗಳಿಲ್ಲದುದು ಎಂತಲೂ
ಅರ್ಥಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು.

೫೫. ತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ತದೇವಾವಲೋಕಯತಿ ತದೇವ
ಕೃಣೋತಿ ತದೇವ ಭಾಷಯತಿ ತದೇವ ಚಿಂತ
ಯತಿ.

ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಅದನ್ನೇ (ತದ್ವಿ
ಷಯವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೇ) ಕಾಣುವನು, ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತು
ಗಳನ್ನೇ ಕೇಳುವನು, ಅದರ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಮಾತನಾಡುವನು,
ಆ (ಭಕ್ತಿಯು) ವಿಷಯವನ್ನೇ ಯೋಚಿಸುವನು.

ಭಕ್ತಿಪಾಠದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವನು ಮನುಷ್ಯರನ್ನೂ, ಇತರ
ಜಂತುಗಳನ್ನೂ, ಗಿಡಗಳನ್ನೂ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ ನೋ
ಡುವುದಿಲ್ಲ; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನಾದ ಭಗವಂತ
ನನ್ನೇ ನೋಡುವನು; ಎಲ್ಲ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಕಾ
ಣುವನು; ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ತೇಜಸ್ಸೂ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಕಾಶವೇ ;

ಸೌಂದರ್ಯಾದಿಗಳು ಸಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತನದಾಗಿಯೇ ಕಾಣುವುವು. ಈಗಲೂ ಅಂತಹ ಭಕ್ತರಿರುವರು. ಅವರಿಗಿದೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಅವರಿಗೆ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಳಿದು ಹೋಗಿರುತ್ತವೆ

೫೬. ಗೌಣೀ ತ್ರಿಧಾ ಗುಣಭೇದಾದಾತ್ಮಾದಿಭೇದಾದ್ವಾ.

ಗುಣಸಂಬಂಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಭೇದದಿಂದಲೂ, ಆರ್ತ, ಜಿಜ್ಞಾಸು, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ ಎಂಬ ಭೇದಗಳಿಂದಲೂ ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿರುವುದು.

ಚತುರ್ವಿಧಾ ಭಜಂತೇ ಮಾಂ ಜನಾಸ್ಸುಕೃತಿನೋರ್ಜುನ | ಆರ್ತೋ ಜಿಜ್ಞಾಸುರರ್ಥಾರ್ಥೀ ಜ್ಞಾನೀ ಚ ಭರತರ್ಷಭ ||

ಗೀತಾ VII. ೧೬

ಎಲೈ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ದುಃಖಪಡುವವನೂ, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಬಯಸುವವನೂ, ಜ್ಞಾನಿಯೂ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರದ ಸುಕೃತಿಗಳು ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವರು.

೫೭. ಉತ್ತರಸ್ಮಾದುತ್ತರಸ್ಮಾತ್ ಪೂರ್ವಪೂರ್ವಾ ಶ್ರೇಯಸಾಯ ಭವತಿ.

ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿರುವುದು.

(ಮೇಲಿನ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣ

ಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಗುಣವು ರಜೋಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂತಲೂ, ರಜೋ
ಗುಣವು ತಮೋಗುಣಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂತಲೂ; ಆತನ, ಜಿಜ್ಞಾಸು,
ಅರ್ಥಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಜಿಜ್ಞಾಸುವಿಗಿಂತಲೂ ಜಿಜ್ಞಾಸುವು
ಅರ್ಥಾರ್ಥಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂತಲೂ ಭಾವ).

೨೯. ಅನ್ಯಸ್ಯಾತ್ಸೌಲಭ್ಯಂ ಭಕ್ತಿಃ

ಇತರವಾದುವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಭಕ್ತಿಮಾಡುವು ಸುಲಭವಾ
ದುದು.

೩೦. ಪ್ರಮಾಣಾಂತರಸ್ಯಾನಪೇಕ್ಷತ್ವಾತ್ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರ
ಮಾಣತ್ವಾತ್.

ತಾನೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಪರಮಾಣು ಪ್ರಮಾಣ
ಗಳೂ ಜೇಕಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೂ (ಭಕ್ತಿಯು ಸುಲಭವು).

೩೧. ಶಾಂತಿರೂಪಾತ್ ಪರಮಾನಂದರೂಪಾಚ್ಚ.

ಶಾಂತಿರೂಪವಾಗಿಯೂ ಪರಮಾನಂದರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರು
ವುದರಿಂದ (ಭಕ್ತಿಯು ಸುಲಭವಾದುದು.)

೩೨. ಲೋಕಹಾನೌ ಚಿಂತಾ ನಕಾರ್ಯಾ ನಿವೇದಿತಾ
ತ್ಮಲೋಕವೇದತ್ವಾತ್.

ಭಕ್ತನು ತನ್ನನ್ನೂ, ಲೋಕಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೂ, ವೇದದ
ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನೂ ಭಗವತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಲೋ
ಕಪದ್ಧತಿಗಳ ಕೆಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಬಾರದು.

ಅವನು ಯಾರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ಮಾಡುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡ
ಕೂಡದೆಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ

ಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವುದು. ಏನಾದರೂ ಮತ್ತಾವುದನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುವ
ದಿಲ್ಲ.

೬೨. ನ ತತ್ತ್ವಿದ್ಧೌ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರೋ ಹೇಯಃ,
ಕಿಂತು ಫಲಶ್ಚಾಗಸ್ತತ್ಸಾಧನಂ ಚ ಕಾರ್ಯ
ಮೇವ.

ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಲೋಕವ್ಯವ
ಹಾರಗಳನ್ನು ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದಿಲ್ಲ; ಪರಂತು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ
ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವುಗಳ ಫಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಯಸದೆ ಇರ
ಬೇಕು.

“ನ ತದಸಿದ್ಧೌ” ಎಂತಲೂ ಪಾಠವಿರುವುದು. ಪ್ರಾಗಾದರೆ
“ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವವರೆಗೂ” ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡ
ಬೃಟ್ಟಿದೆ.

೬೩. *ಸ್ತ್ರೀ, ಧನ, ನಾಸ್ತಿಕ ಚರಿತ್ರಂ ನ ಶ್ರವಣೀಯಂ.

ಹೆಂಗಸು ಹಣ, ನಾಸ್ತಿಕನು ಇವರ ವಿಷಯವನ್ನು ಶ್ರವಣ
ಮಾಡಕೂಡದು.

ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ‘ಸ್ತ್ರೀಧನ’ ಎಂದು ಪದಮಾಡಿದ್ದೀರೋಂದ
ರ್ಥವೆಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಬರೆದಿದೆ.

ಈ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ೬೪, ೬೫, ೬೬, ೬೭, ೬೮ನೆಂಬ ಸೂತ್ರ
ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಬದಗುವ ವಿಘ್ನಗಳು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿ
ರುವುವು.

* ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯ = Voluptuous talk

೬೪. ಅಭಿಮಾನದಂಭಾದಿಕಂ ತ್ಯಾಜ್ಯಂ.

ಅಹಂಕಾರ, ದಂಭ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಬಿಡಲ್ಪಡಬೇಕು.

ಹೃದಯದೊರ್ಬಲ್ಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಸುಲಭವಾದುದಲ್ಲ. ಇವುಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡುವುದೆಂದು ಭಾವವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಷಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇವುಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದು. (ಈಗಿನ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನೋಡತಕ್ಕದು.)

೬೫. ತದರ್ಪಿತಾಖಿಲಾಚಾರಸ್ಸೌ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾಭಿಮಾನಾದಿಕಂ ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕರಣೀಯಂ.

ತನ್ನ ಸಕಲವಾದ ಆಚಾರಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಕ್ರೋಧ, ಅಹಂಕಾರ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. (ಆ ಎಷಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.)

ಒಬ್ಬನು ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರದವನಾಗಿದ್ದರೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪರಮಸುಂದರನನ್ನಾಗಿಯೂ ಪೂರ್ಣನನ್ನಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತಪ್ರೇಮರೂಪವಾದ ಕಾಮವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಾನತೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪವನ್ನೂ, ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಈ ದೋಷಗಳು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

ತಚ್ಚೈತ್ತವಿಮಲಾಹ್ಲಾದಕ್ಷೇಣಪುಣ್ಯಾ ಚ ಯಾ ತಥಾ |
 ತದವ್ರಾಪ್ತಿಮಹದ್ಬುದ್ಧಿವಿಲೀನಾಶೇವಪಾತಕಾ ||
 ಚಿಂತಯಂತೀ ಜಗತ್ಸೂತಿಂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣಂ |
 ನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸತಯಾ ಮುಕ್ತಿಂ ಗತಾನ್ಯಾ ಗೋಪಕನ್ಯಕಾ||

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ V. ೧೩, ೨೧-೨೨.

ಚಿಂತಯಂತೀ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೋಪಕನ್ಯೆಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಚಿತ್ತದಿಂದುಂಟಾದ ಆತ್ಮಂತಾಹ್ಲಾದದಿಂದ ಪುಣ್ಯಗಳ ಫಲವು ಕ್ಷಯವಾಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಹದ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಾಪವೆಲ್ಲವೂ ಲಯವಾಯಿತು. ಆಕೆಯು ಮುಕ್ತಳಾದಳು.

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವು ಹೋದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡದೆ ತನ್ನ ಅಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಭಗವದ್ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು.

ಪತಂಜಲಿಯ ಯೋಗಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ “ವಿತರ್ಕಬಾಧನೇ ಪ್ರತಿ ಪಕ್ಷಭಾವನಂ” —ಯೋಗಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನೆನಪುಗಳುಂಟಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು—ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

೬೬. ತ್ರಿರೂಪಭಂಗಪೂರ್ವಕಂ ನಿತ್ಯದಾಸ್ಯ ನಿತ್ಯಕಾಂ
 ತಾಭಜನಾತ್ಮಕಂ ಪ್ರೇಮ ಏವ ಕಾರ್ಯಂ,
 ಪ್ರೇಮ ಏವ ಕಾರ್ಯಂ.

ಘೂರು ಗುಣಗಳನ್ನು (ಸತ್ಪರಜಸ್ಸ್ಮೋಗುಣಗಳನ್ನು) ಎಣ

ಸದೆ ಸೇವಕನಂತೆಯೂ ಪತ್ನಿ ಯಂತೆಯೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರೇಮವನ್ನೇ ಮಾಡತಕ್ಕದು, ಪ್ರೇಮವನ್ನೇ ಮಾಡತಕ್ಕದು.

ಪ್ರೀತಿಸುವವನು, ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೀತಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಈ ಮೂರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಬೇಕು; ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಬಾರದು. ಅಥವಾ ಭಕ್ತನು ತನ್ನನ್ನು ಸೇವಕನನ್ನಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಥವಾ ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಭಗವಂತನ ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

೬೩. ಭಕ್ತಾ ಏಕಾಂತಿನೋ ಮುಖ್ಯಾಃ.

ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ ಭಕ್ತರು ಮುಖ್ಯರಾದವರು.

(ಯಾವ ಭಕ್ತಿಯು ಬಹಿಷಂಗವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ತೀಳಿ ಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ತತ್ಪರವಾದ ಅಂತಹ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಖ್ಯರು.)

೬೪. ಕಂಠಾವರೋಧರೋಮಾಂಚಾಶ್ರುಭಿಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಪೂಜ್ಯಮಪಮಾನಾಃ ಪಾವಯಂತಿ ಕುಲಾನಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಚೈವ.

ಕಟ್ಟಿಹೋದ ಗಂಟಲುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ರೋಮಾಂಚದಿಂದಲೂ ಛನಂದಭಾಷ್ಪದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದವರಾಗಿಯೂ, ಒಬ್ಬರೊಡನೊಬ್ಬರು

ಮಾತನಾಚುತ್ತ, (ಭಕ್ತರಾದವರು) ಕುಲಗಳನ್ನೂ ಶೋಕವನ್ನೂ ಪಾವ
ನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುಚ್ಚಿತ್ತಾ ಮದಗತಪ್ರಾಣಾಃ ಬೋಧಯಂತಃ ಪರಸ್ಪರಂ |
ಕಥಯಂತಶ್ಚ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಂ ತುಸ್ಯಂತಿ ಚ ರಮಂತಿ ಚ||

ಗೀತಾ. X. ೯.

ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ನನ್ನನ್ನು
ಹೊಂದಿದ ಪ್ರಾಣವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಬೋಧಿಸು
ವಂಥವರಾಗಿಯೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ವಿಚಾರವಾಗಿಯೇ ಮಾ
ತನಾಡುವಂಥವರಾಗಿಯೂ ತೃಪ್ತಿಪಡುವರು ಮತ್ತು ಸಂತೋಷಿ
ಸುವರು, ಎಂದು ಹೇಳುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಾಕ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಅನು
ಸಂಧೇಯವು.

೮೯. ತೀರ್ಥೀಕುರ್ವಂತಿ ತೀರ್ಥಾನಿ, ಸುಕರ್ಮ ಕರ್ಮಾ
ಣಿ, ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ.

ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳು
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವುಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತವೆ. ಅವರಿಂದ ಬೋಧಿತ
ವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳೆನಿಸುವುವು.

೨೦. ತನ್ಮಯಾಃ.

ಭಕ್ತರು ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನನ್ನೇ
ನೋಡುತ್ತಲೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವರು.

“ಏಕೋ ದೇವಸ್ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಗೂಢಸ್ಸ ರ್ವವ್ಯಾಪೀ

ಸರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮಾ || ಕರ್ಮಾಧ್ಯಕ್ಷಸ್ತು ಸರ್ವಭೂತಾಧಿವಾ
ಸಸ್ಸಾಕ್ಷೀ ಚೇತಾ ಕೇವಲೋ ನಿರ್ಗುಣಶ್ಚ ||

ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ. ೬. ೧೧.

ಒಬ್ಬನೆನಿಸಿದ ಭಗವಂತನು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೂಢ
ನಾಗಿರುವನು; ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯು; ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮ
ನಾಗಿರುವನು; ಸಕಲಭೂತಗಳಿಗಿಗೂ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ
ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರುವನು; ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವನು;
ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವನಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಗುಣನಾಗಿಯೂ
ಇರುವನು; ಎಂದು ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದು.

೨೧ ಮೋದಂತಿ ಪಿತರೋ ನೃತ್ಯಂತಿ ದೇವತಾಸ್ಸನಾಥಾ
ಚೇಯಂ ಭೂರ್ಭವತಿ.

ಅವರ ಹಿರಿಯರು ಸಂತೋಷಿಸುವರು, ದೇವತೆಗಳು ಕುಣಿ
ಯುವರು, ಈ ಭೂಮಿಯೂ ಕೂಡ ಯಜಮಾನನನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿ
ಆಗುವುದು.

೨೨. ನಾಸ್ತಿ ತೇಷು ಜಾತಿವಿದ್ಯಾರೂಪಕುಲಧನಕ್ರಿ
ಯಾದಿಭೇದಃ.

ಅವರಲ್ಲಿ (ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ) ಜಾತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ರೂಪ, ವಂಶ, ಧನ,
ಕ್ರಿಯೆ ಮುಂತಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ:—

ಮದ್ಭಕ್ತಜನವಾತ್ಸಲ್ಯಂ ಪೂಜಾಯಾಂಚಾನುಮೋ
ದಃ || ಸ್ವಯಮಭ್ಯರ್ಚನಂ ಚೈವ ಮದರ್ಥೇ ಡಂಭವರ್ಜ

ನಂ || ಮತ್ಕಥಾಶ್ರವಣೇ ಭಕ್ತಿಃ ಸ್ವರನೇತ್ರಾಂಗವಿಕ್ರಿಯಾ |
ಮಮಾನುಷ್ಯರಣಂ ನಿತ್ಯಂ ಯಚ್ಚ ಮಾಂ ನೋಪಜೀವತಿ ||
ಭಕ್ತಿರಪ್ಯವಿಧಾಹ್ಯೇಷಾ ಯಸ್ಮಿನ್ ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಪಿ ವರ್ತತೇ |
ಸ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರೋ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತ ಯತಿಶ್ಚ ಜ ಪಂಡಿತಃ ||
ನ ಮೇ ಪೂಜ್ಯಶ್ಚತುರ್ವೇದೀ ಪೂಜರ್ಯ ಭಕ್ತಿವರ್ಜಿತಃ ||
ಸ ಮೇ ಪೂಜ್ಯಸ್ತದಾ ಚಾಸೌ ಮದ್ಭಕ್ತಶ್ಚ ಪಚೋಪಿ ಯಃ |
ತಸ್ಮೈ ದೇಯಂ ತತೋ ಗ್ರಾಹ್ಯಂ ಸ ಜ ಪೂಜ್ಯೋ ಯಥಾ
ಹ್ಯಹಂ ||

ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವೂ, ನನ್ನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸು
ಮೋದವೂ, ತಾನೇ ಆರಾಧಿಸುವುದೂ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಡಂಭವಿಲ್ಲದಿರುವು
ದೂ, ನನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಕಾರ್ಯ
ವಾದ ಸ್ವರ ನೇತ್ರ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾರವೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನನ್ನು
ಸೆನೆಯುವುದೂ, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಯೋಜನ
ವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಆಶ್ರಯಿಸುವುದೂ—ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯು ಎಂಟು
ವಿಧವಾಗಿರುವುದು. ಇದು ಮ್ಲೇಚ್ಛನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು
ವಿಪ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಯತಿಯು, ಪಂಡಿತನು. ಭಕ್ತಿ
ಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂಜಿಸುವವನು ಜತುರ್ವೇದಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಪೂಜ್ಯನಲ್ಲ ;
ನನಗೆ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಶ್ವಪಚನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಪೂಜ್ಯನು. ಅವ
ನಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕದು, ಅವನಿಂದ ಬೇಕಾದುದನ್ನು
ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದು, ಅವನು ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಪೂಜ್ಯನು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾಂಘ್ರೀರೇಣುವೆಂಬ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರೊಬ್ಬರು
ತಿರುಮಾಳ್ವೈ ಎಂಬ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ. —

ಪಳುದಿಲಾವೊಳುಹಲಾತ್ತುಪ್ಪಲಶತುಪ್ಪೇತಿನಾರ್ಕಳ್ !
 ಇಳಿಕುಲತ್ತವರ್ಹಳೇಲುಮೆಮ್ಮಡಿಯಾರ್ಹಳಾಹಿಲ !
 ತೊಳುಮಿನೀರ ಕೊಡುಮಿ ಕೊಣ್ಣಿನೆನ್ನು ನಿನ್ನೊಡು
 ಮೊಕ್ಕು | ವಳಿಪಡವರುಳನಾಯ್ ಪೋಲ್ ಮದಿಟಪ
 ರುವರಂಗತ್ತಾನೇ ||

ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ. —

ವಂಶಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ದೋಷವಿಲ್ಲದೆ ಸಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ
 ಚತುರ್ವೇದಿಗಳೇ ! ಕೀಳು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ ಸನ್ನ
 ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ನೀವು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಆರಾಧಿಸಿರಿ; ಅವರು
 ನಿಮ್ಮಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿದರೆ ನೀವು ಆದರದೊಡನೆ ಹೇಳಿರಿ;
 ನಿಮ್ಮಿಗೆ ಅವರು ಭಗವತ್ಪಾಸವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆ ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ
 ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿರಿ ಎಂದು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥವೇವರು ಆಪ್ತನೊಡನೆ
 ದಂತೆ ಹೇಳಿರುವರು.

ಸರ್ವತ್ರ ಖಲು ದೃಶ್ಯಂತೇ ಸಾಧವೋ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ |
 ಕೂರಾಶ್ಚ ರಣಾಸ್ತಸ್ಮಿಮಿತ್ರೇ ತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿಗತೇಷ್ವಪಿ ||

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ III, ೬೮. ೨೬.

ಎಲೈ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ! ಧರ್ಮಚಾರಿಗಳಾದ ಸಾಧುಗಳೂ,
 ಕೂರರೂ, ಶರಣ್ಯರೂ ಸಮಸ್ತಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ—ತಿರ್ಯಕ್ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ
 ಯೂ ಕೂಡ—ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಗುಹಕ, ಶಬರಿ, ಜಟಾಯು, ಈಚಿನ ಆಚ್ಚಾರುಗಳು, ಗೌ
 ರಾಂಗ (ಕೃಷ್ಣಜೈತನ್ಯ), ಅಪ್ಪರ್, ಮಾಣಿಕ್ಯವಾಹಕರ್, ತಾಯು

ಮಾನವರ್, ಕಸಕ, ನಂದ ಮುಂತಾದ ಭಕ್ತರು ಹಲವರಿರುವರು
ಅವರ ಜರಿತ್ರಂಗಳಂ ಓದಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕುದು.

೭೩. ಯತಸ್ತದೀಯಾಃ.

ಎಕೆಂದರೆ ಅವರ್ಗರೂ (ಭಕ್ತರಾದುದರಿಂದ) ಅವನನರಾಗಿ
ದ್ವಾರಿ.

೭೪. ವಾದೋ ನಾವಲಂಬ್ಯಃ.

(ಸುಮ್ಮನೆ) ಜರ್ಜರಮಾಡಲಾಗದು.

ನೈವ ವಾಚಾ ನ ಮನಸಾ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಶಕ್ಯೋ ನ ಚಕ್ಷು
ಷಾ|ಅಸ್ತಿತಿ ಬ್ರುವತೋನ್ಯತ್ರ ಕಥಂ ತದುಪಲಭ್ಯತೇ ||

ಕತೋಪನಿಷತ್. II. ೬. ೧೨.

ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ; ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಹೊಂದ
ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ; ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಹೊಂದತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ; ಎಂದರೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ
ದ್ದಲ್ಲ. ' ಇರುವುದು ' ಎಂದು ಹೇಳುವವನಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವನಿಂದ
ಆತ್ಮತತ್ವವು ತಿಳಿಯತಕ್ಕುದು.?

ಅದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶವಾದುದರಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮುಂತಾದುವು
ಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದು; ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು ; ಸ್ವಾನು
ಭವಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಶಂಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಿನಿಂದ ತಿಳಿಯತಕ್ಕುದೇ ವಿನಾ
ಬೇರೊಬ್ಬನಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ವವು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಗಾಮಾನುಜ
ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿರುವುದು.

ನ ಚಕ್ಷುಷಾ ಗೃಹ್ಯತೇ ನಾಪಿ ವಾಚಾ ನಾನ್ಮೂರ್ತೈರ್ದೇವೈ
ಸ್ತಪಸಾ ಕರ್ಮಣಾ ವಾ | ಜ್ಞಾನಪ್ರಸಾದೇನ ವಿಶುದ್ಧಸ

ತ್ವಸ್ತುತಸ್ತು ತಂ ಪಶ್ಯತೇ ನಿಷ್ಕಲಂ ಧ್ಯಾಯಮಾನಃ

ಮುಂಡಕ ೩. ೧. ೮.

ಆಮನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲಾಗಲಿ, ಮಾತಿನಿಂದಲಾಗಲಿ, ಇತರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲಾಗಲಿ, ತಿಳಿಯತಕ್ಕವನಲ್ಲ, ಅಥವಾ ತಪಸ್ಸು ಕರ್ಮ ಇವುಗಳಿಂದ ಹೊಂದತಕ್ಕವನಲ್ಲ; ಪರಮಾತ್ಮನು ಗ್ರಹದಿಂದ ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

೩೫. ಬಾಹುಳ್ಯಾವಕಾಶತ್ವಾದನಿಯತತ್ವಾಚ್ಛೇ.

ಎಕೆಂದರೆ (ವಾದವು) ಪರಿಮಿತವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲದಿರುವುದು.

೩೬. ಭಕ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಮನನೀಯಾನಿ, ತದ್ವರ್ಧಕಕರ್ಮಾಣಿ ಕರಣೀಯಾನಿ.

ಭಕ್ತಿಬೋಧಕವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಹಿಂತೆಗೆಮಾಡಬೇಕು; ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಪಡಿಸುವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳೆಲ್ಲ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯು ಒಂದಾಗಿದೆ; ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರವರು ತಮ್ಮ 'ವಾಕ್ಯಾವಳಿ'ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ—ಗೀತಾ, ಗೀತಾ, ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾಗೀ, ತಾಗೀ, (ತ್ಯಾಗೀ-ಆಶಾತ್ಯಾಗೀ) ಎಂದು ಆಗುವುದು. ಈ ಗೀತಾಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು.

೩೭. ಸುಖದುಃಖೇಶ್ವರಾಭಿವ್ಯಕ್ತೇ ಕಾಲೇಪ್ರ

ತೀಕ್ಷ್ಣಮಾಣೇ ಹೈನಾರ್ಥಮಪಿ ವೈರ್ಥಂ ನನೇ
ಯಂ.

ಸುಖ, ದುಃಖ, ಅಸ, ಲಾಭ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೋಸ್ಕರ
ಕಳೆದು ಹೋಗಿ ಉಳಿಯುವ ಕಾಲವು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅರ್ಥ
ನಿಮಿಷವನ್ನೂ ಕೂಡ (ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡದೆ) ವೈರ್ಥವಾಗಿ
ಕಳೆಯಬಾರದು.

(ಸುಖ ದುಃಖ ಇಚ್ಛೆ ಲಾಭ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ
ಕಾಲವಶಮಾಡಿ ಅರ್ಥಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೂಡ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾ
ಡದೆ ವೈರ್ಥಮಾಡಬಾರದು, ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡುತ್ತಾರೆ).

೩೮. ಅಹಿಂಸಾಸತ್ಯತೌಜದಯಾಸ್ತಿ ಕಾಶ್ಯಾದಿಚಾರಿತ್ರ್ಯ
ಣಿ ಪಾಲನೀಯಾನಿ.

ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಂತರ್ಬಹಿಷ್ಕಾರ, (ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ) ದಯೆ,
(ಕರುಣೆ), ಆಸ್ತಿಕತೆ, (ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ) ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳು ಆಜ
ರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು.

ಅಹಿಂಸೆ—ತ್ರಿಕರಣದಿಂದಲೂ (Thought, word and Deed)

ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡದಿರುವುದು.

ಸತ್ಯ—ಸತ್ಯಂವದ; ಸತ್ಯಾನ್ನ ಪ್ರಮದಿತವ್ಯಂ.

ತೈತ್ತಿರೀಯೋಪನಿಷತ್-ಶೀಕ್ಷಾವಲ್ಲ.

ನಿಜವನ್ನು ಹೇಳು; ನಿಜದಿಂದ ತಪ್ಪಬೇಡ; (ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಡ.)

ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ ನಾನ್ಯತಂ.

ಮುಂಡಕ. III. ೧. ೬.

ಸತ್ಯವೇ ಜಯಿಸುವುದು; ಸುಳ್ಳು ಜಯಿಸದು.

ಬಹಿಷ್ಕಾರ — ಶರೀರವನ್ನು ಜೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅಂತಃಕರ್ಮ — ಒಳಗಣ ಕರ್ಮ.

‘ಆಹಾರಶುದ್ಧಿ ಸತ್ವಶುದ್ಧಿ, ಸತ್ವಶುದ್ಧಿ ಧ್ರುವಾಸ್ಥ್ಯತೆ’
ಛಾಂದೋಗ್ಯ. ೭. ೧೧.

ಆಹಾರಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸತ್ವಶುದ್ಧಿಯೂ (ಹೃದಯಪಾರಿ
ಶುದ್ಧಿ), ಸತ್ವಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿರಂತರವಾದ ಭಗವಂತನ ಸ್ತುತಿಯೂ
ಉಂಟಾಗುವುದು.

ಆಹಾರಶುದ್ಧಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ರಾಮಾನುಜಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ
ಉಂಟಾದ ಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಅದು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು
ಹೇಳಿರುವುದು.

‘ಜಾತ್ಯಾಶ್ರಯನಿಮಿತ್ತದುಷ್ಟಾದನ್ನಾತ್ ಕಾಯಶುದ್ಧಿರ್ವಿ
ವೇಕಃ’

(೧) ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದುವು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಕೆಟ್ಟು
ವಾದುದರಿಂದ ಜಾತಿ ದುಷ್ಟವಾದುವು.

(೨) ಪತಿತ ಮುಂತಾದ ಕೆಟ್ಟ ಜನರಿಂದ ಬರುವುದು ಆಶ್ರಯ
ದುಷ್ಟವಾದುದು.

(೩) ಕೊಳೆ, ಕೊದಲು ಮುಂತಾದವರಿಂದ ಆಶುದ್ಧವಾದುವು
ನಿಮಿತ್ತದುಷ್ಟವಾದುದು.

ಛಾಂದೋಗ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಶೃಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಆಹಾರ’
ಶುದ್ಧಿಗೆ ಗ್ರಹಿಸುವುದೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳ ಸಂಬಂ
ಧವಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಯೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಎರಡು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೂ ಭಗವದನುಭವಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕ
ವಾಗಿಯೇ ಇವೆ.

ಅವೈಯಾರವರು ಕುರಳಿನಲ್ಲಿ
ಉಡಂಬಿನೈವೈಟ್ರ ಪಯನಾವದೆಲ್ಲಾ |
ಮುಡಂಬಿನಿಲುತ್ತುಮನೈಕ್ಕಾಣ್ |
ಮಾಕಟ್ಟುಕ್ಕೊಳ್ಳೈ ಮನತ್ತಿಲಡೈಂದಕ್ಕಾ |
ಲೀಕನೈಕ್ಕಾಟ್ಟುಮುಂಡಬು

ದೇಹಸಂಪಾದನೆಯ ಉದ್ದೇಶವು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು
ನೋಡತಕ್ಕದು; ಮನಸ್ಸಿನ ನೆನಪು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೆ, ದೇಹವು
ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು, ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

Bibleನಲ್ಲಿ 'Blessed are the pure in heart; for they
shall see God' ಹೃದಯಪಾರಿಶುದ್ಧವುಳ್ಳವರು ಧನ್ಯರು; ಏಕೆಂ
ದರೆ ಅವರಿಗ ದೇವರನ್ನು ಕಾಣುವರು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು.

೨೯. ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಭಾವೇನ ನಿಶ್ಚಿಂತೈರ್ಭಗವಾನೇ
ವ ಭಜನೀಯಃ.

ಯಾವ ತರದ ಚಿಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪೂರ್ಣ
ಹೃದಯದಿಂದ ಸರ್ವಭಾವದಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಿ
ತಕ್ಕವನು.

ಯಸ್ಮಿನ್ ದ್ಯೌಃ ಪೃಥಿವೀಚಾಂತರಿಕ್ಷಮೋತಂ ಮನಸ್ಸಹ
ಪ್ರಾಣೈಶ್ಚ ಸರ್ವೈಃ ||

ತಮೇವೈಕಂ ಜಾನಥಾತ್ಮಾನಂ ಅನ್ಯಾವಾಚೋ ವಿಮುಂ
ಚಠಃ; ಅಮೃತಸ್ಯೈವ ಸೇತುಃ॥

ಮುಂಡಕ II ೨. ೫.

ಯಾವನಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಭೂಲೋಕ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮತ್ತು
ಸ್ವಮಸ್ತವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಮನಸ್ಸೂ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟದೆಯೋ
ಆ ಒಬ್ಬನಾದ (ಆತ್ಮನನ್ನೇ) ಭಗವಂತನನ್ನೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ ; ಮಿಕ್ಕ
ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ; ಇವನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೇತುವು ಎಂದು
ಹೇಳಿದೆ.

ಅಜ್ಞಾಶ್ಚಾಶ್ರದ್ಧಧಾನಶ್ಚ ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ | ನಾಯಂ
ಲೋಕೋಸ್ತಿ ನ ಪರಃ ನ ಸುಖಂ ಸಂಶಯಾತ್ಮನಃ ॥

ಗೀತಾ. IV. ೪೦.

ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡದವನೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲದವನೂ, ಸಂಶ
ಯಪಡುವವನೂ, ನಾಶಹೊಂದುತ್ತಾರೆ; ಸಂಶಯಾತ್ಮನಿಗೆ ಈ ಲೋಕ
ವೂ ಇಲ್ಲ; ಪರಲೋಕವೂ ಇಲ್ಲ; ಸುಖವೂ ಇಲ್ಲ.

ಜನರು ಅವರವರ ಭಾವನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಜನೆ
ಮಾಡಬಹುದು; ಅವನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ; ಸರ್ವಾಕಾರನು. ನಿರಾಕಾರನು
ಅವರವರ 'ಇಷ್ಟವನ್ನು' (ಇಷ್ಟವಾದ ದೇವತೆಯನ್ನು) ಭಜನೆ
ಮಾಡಬಹುದು.

೮೦. ಸಂಕೀರ್ತ್ಯಮಾನಶ್ಚಿಘ್ರಮೇವಾವಿರ್ಭವತ್ಯನುಭಾ
ವಯತಿ ಭಕ್ತಾರ್ಥ.

(ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತರಿಂದ) ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭಗ

ವಂತನು ಬೇಗದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ
ವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಕ್ತಾತ್ಮನಸ್ವಯಾ ಶಕ್ಯ ಅಹಮೇವಂ ವಿಧೋರ್ಜಾನ |
ಜ್ಞಾತುಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಚ ತತ್ವೇನ ಪ್ರವೇಷ್ವಂ ಚ ಪರಂತಪ||

ಗೀತಾ. XI. ೫೪.

ಎಲೈ ಶತ್ರುಸಂತಾಪಕನಾದ ಅರ್ಜುನನೇ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗದ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ
ಡುವೆನು, ನೋಡಲ್ಪಡುವೆನು, ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶಿಸಲ್ಪಡುವೆನು, ಎಂದು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿರುವನು.

೮೧. ತ್ರಿಸತ್ಯಸ್ಯ ಭಕ್ತಿರೇವ ಗರೀಯಸೀ, ಭಕ್ತಿರೇವ
ಗರೀಯಸೀ.

ಭೂತಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು,
ಭಕ್ತಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು. (ಭಕ್ತಿಯೇ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ
ಉಪಾಯವು.)

ಮೋಕ್ಷಕಾರಣಸಾಮಗ್ರ್ಯಂ ಭಕ್ತಿರೇವ ಗರೀಯಸೀ,
ವಿವೇಕ ಜೂಡಾಮಣಿ, ೩೨.

ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು, ಎಂದು ಶ್ರೀ
ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿರುವರು.

ಪ್ರಪತ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವೆಂದು ಭಗವಂತನು ಅಪ್ಪಣೆ
ಕೊಡಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ
ರುವುದು.

ಮುಕ್ತಿಯೈಜಸುಖಾನುಭೂತಿ ರಮಲಾ ಭಕ್ತಿಶ್ಚ ತತ್ಸಾ
ಧನಂ ।

ಒದ್ದವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವೆಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಷಾ
ಯರೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ,

ಸರ್ವೋಪನಿಷದೋ ಗಾವೋ ದೋಗ್ಧಾ ಗೋಪಾಲನಂ
ಧನಃ । ಪಾರ್ಥೋ ವತ್ಸಸ್ಸು ಧೀರ್ಭೂಕ್ತಾ ದುಗ್ಧಂ ಗೀತಾಮೃ
ತಂ ಮಹತ್ ॥

ಸಕಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೇ ಜಸುಗಳು; ಗೋಪಾಲವೃತ್ತನಾದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಕರೆಯುವವನು; ಅರ್ಜುನನೇ ಕರುವು; ಭಕ್ತರೇ ಪಾನ
ಮಾಡತಕ್ಕವರು; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗೀತಾಮೃತವೇ ಹಾಲು ಎಂದು
ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಇದೆ. ಇಂತಹ
ಸರ್ವೋಪನಿಷತ್ಸಂಗ್ರಹಸಾರರೂಪವಾದ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ.

ಏವಂ ಸತತಯುಕ್ತಾ ಯೇ ಭಕ್ತಾಸ್ತಾಂ ಪರೈವಾಸ
ತೇ । ಯೇಚಾಹ ಸ್ವಹೃರಮವ್ಯಕ್ತಂ ತೇಪಾಂ ಕೇ ಯೋಗವಿ
ತ್ತವಾಃ

ಗೀತಾ. XII. ೧

ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಯಾವ ಭಕ್ತರು
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯೋ, ನಾಶರಹಿತವಾದುದು
ದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಯಾರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಉಪಾಸನೆ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ, ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯೋಗವೆಂಬ ತಿಳಿದ
ವರು? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು—

ಮಯ್ಯಾವೇಶ್ಯ ಮನೋ ಯೇ ಮಾಂ ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ಉ

ಪಾಸತೇ | ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಪರಯಾಪೇತಾಸ್ತೇ ಮೇ ಯುಕ್ತತನಾ
ಮತಾಃ

ಗೀತಾ. XII. ೨

ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾವಧಾನಚಿತ್ತದಿಂದ ಉಪಾಸನೆ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೋ, ಅವರಿಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿದವರು. ಇದು ನನ್ನ
ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

(ಇಲ್ಲಿ ಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮ, ನಿಗುಣಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸಕರಲ್ಲಿ ತಾರತ
ಮ್ಯವು ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲವು.; ಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮೋಪಾಸನೆಯು ಉತ್ತಮ
ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಅದರ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ
ಇಲ್ಲ. ಇದು ೫೮ ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೮೨. ಗುಣಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಸಕ್ತಿ, ರೂಪಾಸಕ್ತಿ, ಪೂ
ಜಾಸಕ್ತಿ, ಸ್ಮರಣಾಸಕ್ತಿ ದಾಸ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ಸ
ಖ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಾಸಕ್ತಿ, ಕಾಂತಾಸಕ್ತಿ,
ಆತ್ಮನಿವೇದನಾಸಕ್ತಿ, ತನ್ಮಯಾಸಕ್ತಿ, ಪರ
ಮವಿರಹಾಸಕ್ತಿರೂಪೈಕಧಾಪ್ಯೇಕಾದಶಧಾ ಭ
ವತಿ.

ಭಕ್ತಿಯು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ—ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ
ಯೂ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೀತಿ, ಅವನ ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ,
ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಅವನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಆ
ವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ಅವನ ಸ್ನೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ,
ಅವನಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಪ್ರೀತಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಪತಿಪ್ರೀತಿ, ಆತ್ಮನಿವೇದನಪ್ರೀತಿ,

ತನ್ಮಯವಾಗಿರುವ ಪ್ರೀತಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಅಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ
ಪರಮಪ್ರೀತಿ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿರುವುದು.

೮೩. ಇತ್ಯೇವಂ ವದಂತಿ ಜನಜಲ್ಪನಿರ್ಭಯಾ ಏಕ
ಮತಾಃ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸ ಶುಕ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಗರ್ಗ
ವಿಷ್ಣು ಕೌಂಡಿನ್ಯ ಶೇಷೋದ್ಧವಾರುಣಿ ಬಲಿ ಹ
ನುಮದ್ವಿಭೀಷಣಾದಯೋ ಭಕ್ತಾಃ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ.

ಭಕ್ತಾಃ ಪಾರ್ಥಿವರೂಪರಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರ, ವ್ಯಾಸ, ಶುಕ, ಶಾಂ
ಡಿಲ್ಯ, ಗರ್ಗ, ವಿಷ್ಣು, ಕೌಂಡಿನ್ಯ, ಶೇಷ, ಉದ್ಧವ, ಅರುಣಿ, ಬಲಿ,
ಹನುಮಾನ್, ವಿಭೀಷಣ ಮುಂತಾದವರು ಜನರ ಕೂಗಿನ ಭಯವಿ
ಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಏಕಮತವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಇರುವರು.

೮೪. ಯ ಇದಂ ನಾರದಪ್ರೋಕ್ತಂ ಶಿವಾನುಶಾಸನಂ
ವಿಶ್ವಸಿತಿ ಶ್ರದ್ಧತೇ ಸ ಭಕ್ತಿರ್ಮಾ ಭವತಿ; ಸ
ಪ್ರೇಷಂ ಲಭತೇ, ಸ ಪ್ರೇಷಂ ಲಭತ ಇತಿ.

ನಾರದರುಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಈ ಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು
ಯಾವನು ಒಪ್ಪಿಸುವನೋ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಾವಿಸುವನೋ ಅವನು
ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮವಾದ ಇಷ್ಟವನ್ನು
ಹೊಂದುವನು, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮವಾದ ಇಷ್ಟವನ್ನು (ಭಗವಂತನನ್ನು)
ಹೊಂದುವನು.

CAXTON PRESS BRANCH

Fort, Bangalore City.

1,000 Copies—25-1-1916.
